

311798

(బి) తి తి న న్న (బి) తి తి న్న

**Telephone No. 2544.**

జనవరి 15 } శనివారము 1927-వ సం॥ ఆక్టోబరు నెల 11-వ తేది మంగళవారము } No. 160  
 సంవత్సరము ౧౫ } శ్రీ ప్రభువాహనంపేర్ల ఆశ్వయుజమాన బహుళ ప్రథమ. } సంబంధము ౧౫౦

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వులకు మంచిమందు

A black and white illustration of a man and a woman sitting on the floor next to a large barrel labeled 'AMRUTANJAN'. The man is holding a stick and appears to be applying something to the woman's leg. The barrel has a logo and text on it.

అమృతాంశనము తిన్నినెడములుగ  
నొవ్వలకు సరిజేవింటది.  
వంచభాష చీట్ల చూచి కొంచ  
తొనము గలంగెడ,  
చక్కని డబ్బితో నహ నహ 1-3 2-3 3-3  
గ్రహ 1-3 రు 3-4-0 లా.  
ప్రతియింట ముఖ్యముగా పుండ్రున  
అమృతాంశనం చిహ్నం  
6, 7 తంటు శబ్దవీధి, పుండ్రును  
ఈ  
249, ప్రతిరోడ్డు, పోర్టు, బాలబాంశ.

ది ఆంధ్ర ఇక్ష్వాకురెన్ను కంపెనీ లిమిటెడ్

యరమిల్లి మంగయ్య, కార్వవర్తి.

జాతక ఫలములు

(కాంగ్రెస్ పత్రిక.)

1-8 0-4-0.

గురుజ్యోతిషాలయము, గోపాలపురం, కొత్తపేట హస్త, తూర్పు గోదావరిజిల్లా. 8018  
149

తక్కువధర ! } సేలం బనీనులు మేత్తన బనీనులు !!

నేషనల్ హిందూ జేరి స్టూడెంట్స్, శేర్వా పేట, నేలము.

మిస్టర్ కాకిరామమూర్తిగారి సుబ్బారావు  
ఆంధ్రజిల్లాకు సోల్ ఏజంట్లు, రాజమండ్రి.  
సు "హిందూ" నేలం.

తంకి విలాసము “హనూజె రి” నేలం.

**WANTED.**

3907

Candidates for Telegraphy and Station Master's Courses. Railway Fare Granted. Suitable Boarding and Lodging arrangements. Prospectus on 2 annas Stamp.— Presidency Telegraph College Royapettah P.O. adms.

నాటిను

నార్తవెష్టవల్లూరు యశ్వీకువారి తాలూకు పరిపాలన  
గ్రామంలోని జమీందారి వల్లం స్వంతముతం షుమారు య  
700 లున్నా, బుద్ధవం గ్రామములోని స్వంతముతం షు  
ములు చెర్వక్రింద మాగానివల్లం షుమారు య 75-0 లు  
న్నా కేరీ హెడ్డున నజరావాకన్ను, పరిపాలనా గ్రామము  
లోని పాటిస్టలగులోని నుట్టిరి విక్రయమువచ్చు గి 20-10-  
27 లగాయతు 18-10-27 రేటియరు పరిగిస్ట్రేషన్లో నున్నా  
రు జుట్టిన నందు బహిరంగముగా కే-ము కేయబడును, కానిన  
నవారు వచ్చి పాలవెట్టు గొడవయ్యును పాటవగు గొట్టు గొట్టు  
కొలవరుకు తెలియవచ్చున ముద్రలు.

తాదీనాడ వంకటేశ్వయ్య-

०३३५६.

గాంధీ దేవజ్యము

భవిష్యత్తుగణించిన 5 ప్రశ్నలకు జరుగుచున్నట్లుగా  
 గు 1-0-0. ప్రైవేటిజేషన్ 0-4-0 ఆవులు, ప్రైవేటిజేషన్  
 కాలమును తెలుపవలెను సర్వకార్యాలయమును జయము  
 సాంద్రుడు "జయవల్లభి" తాము 1 రి. గు 2-0-0. చి. పి  
 కర్మలు. 0-4-0. 2593

శ్రీ రఘవైలము 2120

శ్రీ ముక్త్యాల రాజాగారు తయారుచేయించినది.  
సమస్త వాతవ్యాధులను గుఱుర్చును, అనేకము  
వాటి మిచ్చియున్నది. వినుమునకు, చాచుము.  
అర్ధరసాదికములు ముక్త్యాల, (ప్రభు)

# రాజమండ్రి హిందూనాటకసమాజము

పరమపవిత్రమైన విజయదశమి పండుగనాడు శ్రీ దేశోదారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు రాజమండ్రి హిందూనాటక సమాజమును పునరుద్ధరించినారు. ఆ సమయమున ఆనాటక సమాజాభ్యుత్థులైన కృత్తి వెంటి నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు రాంధ్రదేశీయులందరికి విజ్ఞాపనము చేసియున్నారు. ఆ విజ్ఞాపనము ఈక్రింద ప్రకటించుచున్నాము.

## విజ్ఞాపనము.

అవిష్కృతము.

మహాజనులారా!

నా యాహ్వానమును మన్నించి విచ్చేసిన మహాశయులగు మిక్కిలి నాకృతజ్ఞులగు తెలుపుచున్నాను. నేడు విజయదశమి. దేశమంతయు మహానందోత్సవమున ఓలలాడు పండుగతోజు. ఈ శుభదినమున మియందరియెదుట నిలువబడి నాయుద్దేశములను, నాప్రయత్నములను విన్నవించుకొను భాగ్యము లభించినందులకు నేను నిజముగా ధన్యుడను. ఇట్టి యవకాశము లభింపజేసిన భగవంతునికి నమస్కరించుచున్నాను. నాప్రయత్నములకు దైవబల ముండుటచేతనే మిరందరు వచ్చుట తటస్థించినదని నే ననుకొనుచున్నాను. ఆయాహాచే నాయుత్సాహ విప్లవము పొందిపోవుచున్నది. ఈ సంతోషపారవశ్యమువలన నామనసులోని యుద్దేశములను, నా ప్రయత్నములను మీకు సరిగా విన్నవించుకొన లేనేమోయని భయముకూడ కలుగుచున్నది. అయినను నా మాటలందు, నాప్రయత్నములందు మీకు పరిపూర్ణముగాగ మున్నదని నే నెరుంగుదును. నేటి మియోత్సాహమువలన అది బలపడినది. మొదటి నంబియు మీరు నా ప్రయత్నములను నన్ను ఆశీర్వదించుచు నే యున్నారు. కావలసిన చేయూతనిచ్చి మియోదార్యమును మీసహానుభూతిని వెల్లడించుచు నే యున్నారు. నేను నాయుద్దేశములను గూర్చి మీకు విజ్ఞాపనము చేయుటకును, మీరు చెవియెగ్గివిని యాదరాసు చూపుటకును ఇది మూడవసారి యని నేను మీకు జ్ఞాపకము చేయుచున్నాను. కాని అప్పటికిని, ఇప్పటికిని, చాల శ్రద్ధను నిచ్చి. మీ వికాసమునకు ముందు కాభేదము పొడమాపకమున నామనసునకు నాకు తోచక తప్పదు. నే నొకవిమోచనమునై యుండి సహాయసంపత్తి కెట్టి బోలులేని సమయమున మొదటిసారి మీకు నాయుద్దేశములను విన్నవించియున్నాను. అత్యుత్సాహముతో అమితధైర్యముతో మియెదుట నిలువబడి విజ్ఞానసమేతమైన యప్పటి నాగేశ్వరరావు యిప్పటి నాగేశ్వరరావు కాదు. వెనుకటి యుత్సాహము, పట్టింపు మియందరి యాదరాసు రాగములు తప్ప ఇప్పటి నాగేశ్వరరావునకు మరొకసహాయ సంపత్తి లేదు. కాని కాశ్యోత్సాహము, సంకల్పబుమునాత్ర మప్పటికన్న ఇప్పుడినుమడించినవని గట్టిగా చెప్పగలను. ఆ విశ్వాసమువలననే నే నెప్పుడు మరల మియెదుట నిలువబడుటకు సాహసించినాను. ఈ సాహసమునకు కొందరు నవ్వవచ్చును. కొందరు పోషనము చేయవచ్చును. కొందరు నిరుత్సాహము చూపవచ్చును. కాని అది యెట్టివారికైనను, ఎట్టి మహాద్యులు ములకైనను తప్పదులేదో నానమ్మకము. అది ప్రపంచలక్షణము. వాని నన్నిటిని పరిగణించుకొనుచు వెనుదిరిగిపో మానవుల సంకల్పము ఆచరణలోనికి వచ్చుటయే యసంభవము. సంకల్పము మంచియైనచో ఎంద రనూయవడినను దైవబలము దానికి చేకూరితీరును. నా కార్యములందలి పట్టుదల, నా ప్రయత్నములందలి యుత్సాహ మేమాత్రము తగ్గినను మీరు నాప్రయత్నముల కారణముగాగములు చూపరను అవిశ్వాస మేమాత్రము కల్గినను నేను మియెదుటికి వచ్చి యుండదు. నేను స్వార్థపరుడనో కానో మీరెరుగుదురు. మొదటినుండి నాప్రయత్నముల నెరిగిన మీ కావిషయమునుగూర్చి చెప్పనక్కరలేదు. మియందరి యాదరముపై నాకు పరిపూర్ణవిశ్వాస మున్నది. అందువల్లనే నాసంకల్పమును సఫలమును చేసికొనుటకై కడపటిసారి ప్రయత్నమున కీ ప్రసిద్ధనగరమున మియందరియెదుట విజ్ఞాపనము చేయుచున్నాను.

ఈ రాజమండ్రిపరమ చరిత్రప్రభావిత బడసిన రాజధాని నగరము. నన్నయగారి పవిత్రక్షేత్రమున నేతెలుగు భారతతరచనకు

శ్రీకారము చుట్టివారు. ఆంధ్రభాషకు మొట్టమొదట సన్మాన మివ్వగల్గు చాక్రవర్తిరాజసభయందే జరిగినది. అభినవ శ్రీ నాథులనదగిన శ్రీకవిరాజ శ్రీరాధ కృష్ణమూర్తికాస్త్రీగారు మరల యథామూలముగ కృష్ణభారతరచనకు మహాసంకల్పము చేసిన దీనగరముననే. పావన గౌతమీప్రసంతి తన యమృత తరంగములతో ఈనగరపు ప్రాచీనగౌరవమును గానము చేయుచున్నది. తెలుగు బాలీయతకు, తెలుగు నాగరికతకు, తెలుగు విజ్ఞానమునకు ప్రధానపీఠ మివ్వగలమే. సుప్రసిద్ధులైన కవిరాజులకు, శిబ్బలకు, సంస్కర్తలకు, పండితులకు ఈనగరమే కన్నతల్లి. నాటకకళాదేవికి తొలిపూజ నేయుభాగ్య మివ్వగలము నకే పట్టినది. నా సంకల్పములకు ఈ నగరమే కార్యరంగము. అందుకే నేను గర్వపడుచున్నాను. నేనిప్పుడు క్రొత్తగా నన్ను గూర్చిగాని పూర్వపరిచితముయిన హిందూనాటక సమాజమును గూర్చిగాని జేరుగా చెప్పవలసిన పనిలేదు. కాని వెనుకటి సంగతులను మీ కొకమారు జ్ఞాపకముచేసి వెనుకటి నా ప్రయత్నములకు అమితసహకార మొనర్చిన మహాదారుల నొకమారు స్మరించెదను.

కీర్తి తేవుడైన యొక మహానుభావుని పేరిపుకు మీకు జ్ఞాపికి చెప్పుచున్నాను ఇమ్మానేని హనుమంతరావు నాయుడు గారే మొట్టమొదట ఆంధ్రనాటకరంగమునకు తొలిభిక్ష పెట్టినారు. ఆ బుగ్గమీసములు, ఆ గంభీరమయిన ముఖము, ఆ యాజ్ఞాబాహు విగ్రహము, ఆ యులుయువంటి కంతనాదము, పట్టుదలను నూచించు ఆ నిశితదృష్టి నా కిప్పటికిని కన్నులకు గట్టినట్లు తోచుచున్నది. ఆ మహాదారుని పేరు మరచిపోవుటకు వీలులేదు. అతడే యీ హిందూనాటక సమాజమునకు జనకుడు. ఇది 1889 వ సంవత్సరమునాటి మాట. అప్పు డాంధ్రనాటకకళ తప్పుడుగులు జేయుచున్న చిన్నబిడ్డ. కళాభిరుచి యేర్పడలేదు. కళా సంప్రదాయములకు సర్వాంగీకారము కుదురలేదు. రంగాలంకారములు, పరికరములు, పరిపూర్ణదశకు రాలేదు. రంగముపై చాదస్తపు పూర్వాచారమును అభాసమునర్చుట తగ్గలేదు. అప్పుడు ప్రదర్శించున వన్నియు వచ్చునాటకములు. పాడగలవారికి మాత్రము కొలదిగా పద్యము లుండెడివి. కాని ప్రదర్శనములు మాత్రము ప్రేక్షకుల నాకర్షించెడి వని చెప్పకతప్పదు. ఆ సమాజమునకు 1909 సంవత్సరమువర కధ్యక్షులైన మహాకవి చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహము పంతులుగారి దర్శనమే యున్నాడు. ఈ సమాజముం దప్పుడు నే నొకనటువను. కొంతకాలము రంగాధికారి నై నటుల సంగతి సందర్భములకూడ కొంతవరకు తెలిసికొన్నాను. ఈ సమాజముందు నటులై యున్నవారి పుష్కల చాలమంది దేశసేవకులై ఉన్నతాధ్యక్షులై పేరెన్నికగడించినారు. నాబోటివారి రంగాసభమునకు శ్రీ హనుమంతరావు నాయుడుగారి చాకచక్యమును, శ్రీ లక్ష్మీనరసింహముపంతులుగారి మహాపదేశములను కారణముని చెప్పటం అతిశయోక్తిగాదు. అందులకు వారికి నాకృతజ్ఞతాపూర్వకమునాగ్రతములు.

శ్రీ జాగ్గినార్యభాషామధు శేఖరుమహారాజుగారు నుండి హిందూదేశమును చూచిపోవుటకు వచ్చినసమయమున, ఇంగ్లండునుండి ప్రభావితబడసిన నాటకసమాజ మొకటి కలకత్తా వచ్చినది. నే నప్పు డానగరముం దున్నాను. ఒకనాటి నాటక ప్రదర్శనమునకు వెళ్లి చూచినాను. ఆంధ్రనాటకరంగమును గూర్చి యధిశోత్సాహ మనాడే నామనసును కల్లలపరచినది. ఇప్పటివరకు నన్నిన్నితికమకలు చెట్టుయన్న పరిత్రసంకల్పము న కానాడే యుంతురార్చు జరిగినది. ఆ నాటకరంగమును, ఆరంగాలంకారములను, ఏలకవిల్లిగారి యత్యుత్తమనాచాతుర్యమును చూచినమీదట నాకు పట్టురాని యుల్లేజనము కలిగినది. ఆ యుల్లేక ముతోనే నేను నాసంకల్పమును ఆచరణలో బెట్టుటకు కార్యరంగముం దడుగిడి నాను. కాని అప్పటికి నాకు తగినంత లౌకికచాతుర్యముగాని, స్వానుభవముగాని లేదని చెప్పకతప్పదు. నాకు చేదోడు వాదోడైయుండి ఆగోటుతీర్చినవారు శ్రీనత్తయ్యగారు గున్నేశ్వరరావుగారు. నాసంకల్పమునకు నాకు నవయావసారంభమైన నాటి సంగతి ఇప్పుడొకమారు తలపెట్టుచున్నాను. ఈ రాజమండ్రి ప్రవరమునకుమట్టుకునే మహిపతియని పేరుపడిన శ్రీగున్నేశ్వరరావుగారు నాకును మీకును చిరపరిచితులు. నాటకకళాభివృద్ధికై పాటుపడినవారిలో ముఖ్యుడు. ఈ సమయమున నేనా మహాశయుని పేరు తలపెట్టుచున్నచో నిజముగా తప్పజేసిన వాడనగుదును. ఆయననుగూర్చి నామనసులో ఇప్పుడేమున్ను నో దానిని మియెదుట వెల్లడించుచున్నాను. ఒకవిధముగా నా కాయనగురువని నొప్పుకొని తీరెదను. ఆయన బ్రతికి యున్నంత పరకు మాయురపురికిని పోటితప్పలేదు. అనివయ నూంధ్రదేశ

మంతయు నెరుగును. కాని మాపట్టుదలలే మాప్రయత్నములకు తరుగనియుత్సాహ విచ్చిన పరం విశోధింపమం మహాత్ములై యున్నట్లు నాటకకళకై నేనొనర్చినసేవ యేమాత్రమైన ఉన్నదనుకొన్నచో దీని కామహాశయుడే ప్రాశ్నాహుడని చెప్పక తప్పదు. నిజముగా పట్టుదలలే తేవున్నచో మేమిరువురమెట్లుండుమో యెవరు చెప్పగలరు! కాని యొకమాటమాత్రము నేను చెప్పగలను. శ్రీగున్నేశ్వరరావుగారు బ్రతికియున్నచో నావంటి వాడు నాటకరంగమునకై యావిధముగా మియెదుటనిలువబడి విజ్ఞాపనము చేయవలసిన యవస్థ పట్టెడిగాదు. లోకులేము నుకొన్నను చచ్చివస్త్యమందున్న ఆనాటియమిట్టనుకై యాస భారంగమున నిలువబడి నేను కన్నీటితో నాకృతజ్ఞులను చెబుచున్నాను. నిష్కల్మషహృదయముతో నే నాయన కాత్మకాతి గోరుచున్నాను. నిజముగా ఆమహానుభావుకు తేవున్నచో కార్యపాశుల్యమునకై నాకింతటిపట్టుదల ఇంతటి సహనశక్తి ఇంతటియుత్సాహము కలుగ నేకలుగక పోవును. అందుకేనే నేనిప్పుడు ఆయనను కృతజ్ఞతతో స్మరించుచున్నాను. నాయాకడసారి ప్రయత్నమును దివినుండి ఆనాడుత్రు డాశీర్వదించుననియే నావిశ్వాసము.

1910 సంవత్సరమున నేనును శ్రీగున్నేశ్వరరావుగారును కలసి మరల హిందూనాటకసమాజమును పునరుద్ధరింప జేసినాము. అప్పుడు ప్రారంభోత్సవము చేసినవారు గొప్పసంఘసంస్కర్తలు, మహాశయులు నగు శ్రీకందుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారు. వారియాశీర్వాదమువలన మాసంకల్పము కార్యరూపము దాల్చినది. అప్పటికి నాటకకళకుకూడ యావస్థయు వచ్చినది. ఏ. ఎన్. రాముగారి చిత్రకళానైపుణ్యమువలన మనోహరమయిన నాటకరంగ మేర్పడినది. చూచిన కళాసంప్రదాయవేత్తలందరును ఈనాటకరంగము ఇంగ్లీషు పారసీ నాటకరంగముల కేమాత్రమును తీసిపోయి అని దానిని ప్రశంసించినారు. సాంప్రదాయసిద్ధములైన వేష భాషాభినయములతో ఇతివృత్తోచితములై వస్త్రైక్యముగల రంగాలంకారములతోను శిక్షితులైన నటులతోను నాటకప్రదర్శనము లారంభించినాము. కాని దైవసంకల్పము మరొకవిధముగానున్నది. లేనిపోని యనాంతరములవలన అభిప్రాయభేదములవలన నేనును గున్నేశ్వరరావుగారును కొలది కాలములోనే విడిపోయినాము. తరువాత నేనొక్కడనే యానద్వారమునవహించి ఆంధ్రదేశమందలి పట్టణములకు నాటక ప్రదర్శనయాత్ర సలిపినాను. అప్పటి నాటకరంగ మెట్లుండెడిదో నేను మీకు చెప్పనక్కరలేదు అప్పట్ల మాకాంధ్రదేశమున వచ్చిన ప్రతిష్ఠనుగూర్చిగాని యిచ్చిరబహుమానముల గూర్చిగాని చేసిన ప్రశంసలను గూర్చిగాని చెప్పి మీకుమనుగుగలిగింపను. అనునోహరమైన నాటకరంగముతో చెన్న పురికిగే మెప్పుసాంధ్రవలెనని బలులుజేరి యేలూరుచేరినాను.

1912 సంవత్సరముననే నాశివితరత్రలో కష్టప్రకరణము లా రంభమైనవి. ఏలూరు పురమే నా భాగ్య ద్వారము ను మూసి వేసినది. నవంబరు 5 వ తేదీరాత్రి 12 గంటలకు దురదృష్టవేషక కన్నులు నిప్పులు కరిగినది. నలువదివేల రూపాయల విలువయైన నా నాటకకాలి బూడిదయై పోయినది. ఆ యగ్నిజ్వాల నాటకకాలయందే కాదు. నాహృదయమున ప్రజ్వలించిపోయినది. ఆయగ్నిజ్వాల నాటకకాలినేకాదు. దైశ్యోత్సాహములతో కట్టుకొనిన నా మాతాపితామహులొకటి బూడిదచేసినవని. నా సుఖస్వస్థము భగ్నుమైపోయినది. కన్నులు నలుముకొనుచు నేను నిద్రమండిలేదినాను. ఇంకేమున్నది? ఆకాశ్యశాసనమైన యాదగ్ధప్రదేశమున, నాభివృష్టువలె భయంకరమైయున్న యాగాధాంధకారమున నీరవుడైన నిజమేమిట్టా! అట్టి అబూడిద నెగురగొట్టుచు, నెత్తుటికన్నీరు విడిచినాను. ఎంతకన్నీటివరదయయినను ఆయంటును చల్లార్చగలదా! నాటకకాల కంటుకొనిన యగ్ని చల్లారిపోయినదిగాని నాహృదయ మందలి యగ్నిజ్వాల యిప్పటికిని చల్లారలేదు. కన్నులపండువైన నానాటకకాలను తలచుకొన్నప్పుడెల్ల నాహృదయము బ్రహ్మలైపోవును. నిట్టూర్పులతో నాలాని దుఃఖాగ్ని రాజాకొనును. ఆహారమునకై కంటికిపెట్టిన ఆంగ్రుడు లేదు. అనివయము నే నెన్నటికిని మరచిపోలేను. ఒంటరిగా మార్చున్నప్పుడు ఆ స్మృతిచే నాకన్నులు తడిగాకుండ నుండుటలేదు.

ఆకష్టసమయమున నాకు మహాపకారమొనర్చిన మహాదారులు భద్రాచలము కుమారరాజుగారైన నారాయణప్పారావుగారు. ఆయన మేలును నేనిజన్మమున మరచిపోలేను. ఆయన పవిత్రనామము నాకు నిరంతరస్మరణీయము. నేనాయన ఋణము తీర్చుకొనలేను. సుదర్శనచక్రమువలె నా మహానుభావును నాయాపద కడుపడకపోయినచో ఏమయియుండెడినో

నే నూహించలేను. ఎన్నికలములు చుట్టుముట్టినను పట్టినపట్టు వినువక చివర కెట్లో చెన్నపురి వేరి నాటకము లాకి నాను ఆర దర్శనము లేట్లున్నవో, ఆరదనాటకరంగము కెట్టి పేరుకీర్తులు వచ్చినవో అనగరమందలి. గొప్పగొప్పచారు మమ్మెట్లు సన్నా రించినారో నేనిప్పుడు చెప్పి లాభములేదు.

తిరుగ రాజమహేంద్రవరమునకు వచ్చి కొన్ని ప్రదర్శ నములు గావించినాము. కాని నాయదృష్టవశము తిరిగిపోయి నది. ఎందరు మహానుభావులలో ఊహింపలుపకుండ నన్ను కష్టపె ట్టినారు. రావలసిన విఘాతములన్నియు వచ్చినవి. పడరానిపా ట్టు పడినాను. ప్రాణమిత్రులనె నాదగ్గరజేరి యెందరో నమ్మించి సర్వవిధముల నాకు చేయరానిద్రోహములు చేసినారు. పూ లదండవలె మెడకుచుట్టుకొని కాలసర్పమై కరచినారు. ఆ కృ తఘ్నుల నిప్పుకు తలపెట్టుట నాకష్టములేదు. నేనెవ్వరిని మోసము చేయలేదని నానమ్మకము. కృతఘ్నులు ద్రుష్టంచము కన్నులుమూసినను తమద్రోహములకై రేపు తరమేళ్ళదని యెదుటపైన జవాబుచెప్పక తప్పుదు. నాదగ్గర కను కారణభూతు లెవ్వరో నేనెరుగుదును. పెంచినపాము కర చినదని విచారపడుట లాభములేనిపని. నాజమిందారీ నాక నమైపోయినది. నేను పేదనే నాను. ఏమైనను ఎంతకువచ్చినను నేను ధైర్యము వీడలేదు. కాని ప్రాణమునకు ప్రాణమై, నాక వ్యనుఖములందు భాగస్వామియై, తోడునీడయై, నాయుపాశీ వితమున కాకాస్వరూపుడై, నాప్రయత్నములకు ఉత్సాహమై, ఈ ప్రపంచమున నాకేక మాత్రస్వామయమైయున్న నందివాడ వీరభద్రుడు బ్రహ్మయ్యు ననువీడిపోయినందుకు నాగుండె బ్రద్ద లై పోయినది. ఆవికాలమైన సోగకన్నులు, ఆనుందరస్వరూప ము, ఉత్సాహము, మూర్తీభవించినట్లున్న ఆ చిరునవ్వుమోము, అవయవపుష్టిగల ఆ పాడుగుపాటి మనోహరవిగ్రహము, ప్రేమ విశ్వాసములుకు ఆదృష్టి నాకీజన్మమున మరపునకురావు. ఊహిరి పిల్చుకొన్నప్పుడెల్ల ఆతనిసత్వతి నాహృదయమర్యాదలను మెలి జెచును. ఆతనితో ఎడబాటుటకన్న ఈనిర్భాగ్యుని వృధ యమును బ్రద్దలు గొట్టుట కా భగవంతుని చేతిలో మరొక పిడుగేదియు లేకపోయినదా. నాతల్లిచనిపోయినది. అప్పటినున్న ఒక్క మహాత్మయే చనిపోయినది. నాజమిందా రిపోయినది. నాసమస్తమును పోయినది. కాని నానుబ్రహ్మ య్యు నాప్రక్కనున్నయెడల హిమవత్సరమువంటి కష్టము లేన్నివచ్చి పడినను చిరునవ్వు సప్తమ ధిరించెడివాడనే. నే యిజన్మములకైన నే నాతనివంటి ప్రేమైకస్వామియుని సంపా దించగలనా? నాదుఃఖమును వెల్లడించుటకు నాకు శక్తిలేదు. భావ కంఠకన్న శక్తిలేదు. నాదుఃఖమున కి ప్రపంచమున కాం తిలేదు. నానిట్టూర్పులతో నాప్రాణివాయువు లెగిరిపోయిన ఎంతబాగుండునని నేననుకొందును. కాని నిష్ఠురమైన దుర్విధి మొదుట ఒక దుర్బలమనస్సుమాత్రు జేమిచేయగలదు! ఆ గు బ్రహ్మయ్యును పేరులేదుకొన్నప్పుడెల్ల నాహృదయమున నేయి అగ్ని పర్వతములు బ్రద్దలై నట్లుండును. ఆతడెండి నేను చని పోయినచో నా కే విచారముండెడిదికాదుగదా! అట్లే జరుగ నున్నచో నాసహనమున కివిమమపరీక్ష యెందుకు! మహాశయ లారా! నుబ్రహ్మయ్యునుగూర్చి నామనసులోని దుఃఖమును వెల్లడించుకొని మోకుమాడ కష్టముకలిగించినాను. కాని యు గములకొలది చెప్పకొనిన నా దుఃఖానుభవములో అణుమాత్ర మైన నేను వెల్లడింపలేను. కంటవచ్చు నీరు తుడువగలనుగాని కడుపులోని దుఃఖము తుడిచివేయుట కుపాయ మేమున్నది. ఈజీవితముం దింతకన్న దుస్సహాయుఃఖము నాకు మరొకటిలేదు. ఈదుఃఖిని తుడిపియత్నియునకు నాయాత్మ కాత్మయైన శ్రీ నుబ్రహ్మయ్యుని దివిసండి జయము జూక్కుచున్నాడనియే నా విశ్వాసము.

మహాశయలారా! రెండవసారి నేను విజ్ఞాపనముచేసిన విషయమును మీరు మరచిపోయి యుండరని నే ననుకొను చున్నాను. కష్టములు చుట్టుముట్టినకొలది నాసంకల్పము వృధ పడినది. మరల నేను నాయుద్దేశమును నెరవేర్చుకొనుటకు కార్యక్షేత్రమునం దడుగిడినాను. నాకప్పుడు శ్రీకొణితివాడ జమిందారుగారును, భద్రాచలము కుమారరాజగౌడన శ్రీ నాగయ్యప్పారావుగారును చేసిన మహోపకార మింత యని చెప్పలేను. వారి సాహాయ్యముననే మరల రాజమహేంద్రవర మున జగన్మోహనమైన నాటకకాల తయారైనది. దానికీమాడ శ్రీ పి. ఎస్. రామగారి చిత్రకళానైపుణ్యమే కారణము. కళాశక్తిల యభిరుచులను సుప్రదాయములను నవీనమార్గము లను అనుసరించి రంగచిత్రమైన పరికరములన్నియు వెనుకటి కన్న మిన్నగా తయారైనవి. దేశయాత్రకై కన్దులకైతంత ముని చేపట్టగిన డేరాకూడ ఏర్పడినది. అద్భుతమైన అప్పటి ధోర్నాట్టుకు కాని గుంటుంటును మహాదానండుము పొందినార్య.



"బి రా సా" లో మృగము క్రొవ్వు చేరి లేదు. పనితో తాళక చేయబడినది.

వద్దపాత్రములకున్న "బి రా సా" ను పూయవచ్చును.

మీ యిండిలోవుంటే, చిన్నపాత్రములకు "బి రా సా" తోటి తోమండి. తోడుతోనే వాటికి మెరుగు గలుగును; మీరు ఫర్నిచరులకు అధికముగావుండదు, మీయొక్క పెద్దసామానులను, "బి రా సా" తోటి తోమండి, వాటికిన్ని స్వీగముగా మెరుగుగలుగును; మీరొక చనితగ్గును. "బి రా సా" తోటి సోనుతే స్వీగముగా మెరుగు గలుగును. సులబముగా అతిక స్వీగములో మెరుగు గలుగును

**BRASSO**  
METAL POLISH

"బి రా సా"

పాలిష్ ని పూయండి.

సహృదయులు వేవోళ్ళ ప్రశంసించినారు. కాని నాటకప్రద ర్శనములు మొదలుపెట్టుట కీనగరమున విఘాతము లెన్నో వచ్చినవి. ఆ శనిగ్రహముతోపాటు భూలోకశనిగ్రహముతో లహడ విధివిరామము లేకుండ నన్ను పీడించుట మానలేదు. ఏమైనసరే యని యాత్రకు బయలుదేరినాము. కొన్ని నెలలైన పిదప మరల అదృష్టము తిరిగిపోయినది. అనూయాగ్రస్తులు కోరుకొన్నట్లే లేనిపోని యనాంతరములు వచ్చినవి. అనుకొ నని నిఘాతములు కలిగినవి. అతివృష్టివలన తీరిననవ్వు మచ్చి నది. దైవముమందు పొరుమను పనికిరాదని అనాడే నాకు తెలిసినది. డేరా తూలబడినను ఆత్యవసరమైన సామగ్రుల తో నటులను వెంటబెట్టుకొని పట్టాములందు నాటకప్రదర్శన ములు సాగించినాము. దైవయోగమున మరల ఏలూరుపురము నామార్గమున కడ్డుతగిలినది. ఆపురమండే నాయాత్ర ముగిసి నది. నేనును నా సంకల్పమునుమాత్రమే మిగిలినాము.

సహాయపడుదుమని యెందరో జమిందారు లాకపెట్టినారు. సర్వశక్తుడైన భగవంతుడే చేయివిడిచినప్పుడు మానవు లేమి చేయగలరు. దుఃఖ కష్టాలి త మైన ఆకష్ట సముద్రమున చివరకు గడ్డి పో చదొర కినను మహాప్రసాద మనుకొనక తప్పదు. అకోజులట్టిని, యాద కుని వలె నేను ఆకపెట్టినవారి సమ్మము కడ నెలలతరబడి కని పెట్టుకొనియున్నాను. నాపై నాకే యసహ్యము వుట్టికది. కాని శక్తైక్యదని కుంటికాలిరాపులకు తలయొగ్గినవాడెవడు? ఆ సమయమున మనసు మందినానకూడ పాల చెంచిచ్చి పాడియా పునుతోలుకొనిపోవుటకే ప్రయత్నించిసారు. అట్టిచేరములతో నాప్రయత్నము సాగలేదు. వలసవేల జెడవైన యీ భూస్వ హస్తములతో నా కన్నీరు తుడుచుకొన్నాను. విసిగి వేసారి రైలుస్టేషనుకు బయలుదేరినాను. ఆనాటి సాయంకాలమున

నేను మరచిపోలేను. వెనుకటి నాటకకాల తగులబడిపోయిన బయ లన నే నొంటరిగ నిలవబడినాను. నాయాకలవలెనే ఆబయలు కూడ భూస్వయైయున్నది. నాటి బూడిద రాసికూడ అప్పుడవ టలేదు. నాతలంపులనె నే అది గాలి కెగిరిపోయినది. ఆబయ లు చూచుచున్నప్పుడు ఒక్కమారుగా నాకు వెనుకటిస్మృతి కలిగినది. ఆ నాటకకాలమేదీ? ఆ దైభవమేదీ? ఆగర్భ శ్రీము తుడైన నేను నిరుపేదనై ఒంటరిగా ఈ ప్రపంచమున మిగిలి నాను. ఆ పూర్వస్మృతిచే నాకు పట్టరాని దుఃఖము వచ్చినది. కన్నీకోడుచున్న చూపులతో ఒక్కమారు ప్రకుమిన్న సూర్య భగవానునివలె చూచినాను. ఒక్కమానవుని దుస్సహాయుడయి వేదనకై కాలనాగదు ఇక ప్రపంచ మెప్పటికిని చీకటిలోనే పడియుండునా? ఇక జీవితమున కుదయములేదా? అదృష్ట భాను దుడయింపదా? నేను కన్నీరు తుడుచుకొని రాజమండ్రి వచ్చుటకు రైలేక్కినాను.

మహాజనులారా! నా సోదే ముగించుచున్నాను. నా కష్టనిష్ఠురములతో మీకు వినుకు కలిగించి యుందును. క్రమం పుడు. నాకోసమే నేనీ యుద్యమమును తలపెట్టినానని పలుపు రనుకొనవచ్చును. ఈ శ్రమవలన నేను శ్రవ్వి తలకెత్తుకొన్న దేమా తెలియుటకే వెనుకటి సంగతులన్నిటిని మీ కిప్పుడు జ్ఞప్తికి తెచ్చినాను. నా వెట్టిపట్టుదలకు హర్షించినను గర్హించి నను న్యాయ విచారాభారము మీకే వదిలివేయుచున్నాను. నా మనసులోని సంగతులనుగాని జరిగినవానిని నేను దాచ లేదు. నా సంకల్ప మిప్పటికిని నెరవేరలేదు. ఈ సంకల్పమే నన్నెంతవరకు తెచ్చినదో మీరెరుగుదురు. నా సమస్తము పోయినను మిగిలిన ది సంకల్ప మెక్కటియే. ఈ కోరికలోనే నా జీవిత చరిత్ర ముగియునేమో యని నేను లోలోపల చాల సాదులు కుదిలిపోయినాను. కాని భగవత్సంకల్ప మట్లు లేదు.



ఇప్పుడు మరల నాకు సమయము దొరికినది. విముఖయైన భాగ్య దేవత నాపై నా సంకల్పముపై ఇప్పుడు కటాక్షాత్ముత్తము మరి యొప్పుచున్నది. చదువుననే నేనుకొన్న ఉదయము రానే వచ్చినది. దైవము నా సంకల్పము నీడెక్కువలచి మరల నాకీ యవకాశ మిచ్చినాడు. సంకల్ప సాఫల్యమునకై నా దీవిలమందలి తుది ప్రయత్నమును మిత్రో విన్నవించుటకే యెనిమిది వత్సరముల కంటె మరల ఇప్పుడు నేను మియెదుటికి వచ్చి నిలవ జూచినాను. ప్రాచీన సాహిత్యముతో పాటు మియందరి యనుగ్రహము నాకిప్పుట్ట లభించునని నాకు విశ్వాసమున్నది. దానికి శ్రీ దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు తమ పవిత్ర వాక్యములతో హిందూనాటకసమాజమును పునరుద్ధరించుటకై ప్రయత్న నిరర్థకము.

మహాజనలారా! హిందూనాటకము యుద్దేశమును విన్నవించుచున్నాను. అన్యదేశములందున్నట్లు మన యాంధ్రదేశమున మహానాటకమున నాటకరంగ మేర్పడలేదు. కళాచాతుర్యము చూడగల ప్రసిద్ధులు లంతగా బహులుండలేదు. సంప్రదాయ సిద్ధాంత కళాకళితములైన వేషభాషాభిరూపముల కొద్దిత్య మేర్పడలేదు. అందువలన కళాపద్ధతులకు లక్ష్యభూతమైన నాటకరంగమును, సమాజమును ఇప్పుడాంధ్రదేశమునకు ముఖ్యము. ఇతరదేశములందు నాటక కళ యెట్టియభివృద్ధి నెచ్చినదో మీకు నేను కేరళ చెప్పనక్కరలేదు. నాటకసారస్వతమును, నాట్యకళాభివృద్ధియు, జాతికిని, కేశమునకును, ఉన్నానని, నాగరికతను గల్గించునని మీరెరుగుదురు. ఆంధ్రనాటకరంగ మన్నివిధముల ఇతరనాటకరంగములకాద్యప్రాచీనములకంటె ప్రయత్నించవలయుననియే నాసంకల్పము కలకత్తా బొంబాయి మొదలైన పట్టణరాజములందున్నట్లు జాతీయ సాంప్రదాయసిద్ధమైన నాగరికతకు, కళాభిరుచిలకు నిశ్చేదముని చెప్పడకు నాటకరంగ ముంధ్రదేశమున నెలకొల్పవలయును. మియందరియనుగ్రహమును, శ్రీదేశోద్ధారక పవిత్రాశీర్వాదములను నాకున్నచో నే నాపనిని నిర్వహించి శీఘ్రమని మీకు నమ్మకము చెప్పుచున్నాను. మీరందరూ చేయవలసినదే ఈనాటకకళ తగినంత యభివృద్ధి తప్పక రాగలదని నేను చెప్పుచున్నాను.

నా ముగింపునాటలతో ఈవిన్నపమును ముగించుచున్నాను. వెనుకటి నా ప్రయత్నములకు జెప్పి మీ యనుగ్రహమునే నేను కోరుచున్నాను. మాయాద్యమును మీరు మనఃపూర్తిగా ఆశీర్వాదించినచో మాకర్థవ్యమును మేము నెరవేర్చుకొనగలము. ఈ హిందూనాటకసమాజము మీకు క్రొత్తది కాదు. ఈ సమాజముందలి నలులెందరో చాలాప్రసిద్ధి వచ్చినారు. ఈ సంగతిమందలి మొదటిసమాజ మిదియే. అందువల్లనే దీనిని పునరుద్ధరింపవలసి వచ్చినది. ఈపునరుద్ధరణమునకు నిరంతర ప్రోత్సాహములైన వారికి నా కృతజ్ఞతాపూర్వక సమగ్రము లర్పించుచున్నాను. ఇకముందు చేయవలసినదానిని గూర్చి మీమియాంక్షకు, మీకటాక్షమును కోరుచు, మహ్యభివృద్ధింపబడిన మీ విన్నవించుచున్నాను. శ్రీనాగేశ్వరరావు పంతులుగారి యాశీర్వాదానుగ్రహములు మమ్ము నిరంతర కాశ్యాత్మకముల చేతు గలవని నమ్ముచున్నాను. మరల ఇంకొకమారు మీమందరి కృపాకటాక్షము నర్పించుచు, మా ప్రయత్నములకు సన్ని మొనర్చుటకు భగవంతుని ప్రార్థించుచు నావిజ్ఞానమును ముగించుచున్నాను.

శ్రీనాగేశ్వరరావుపంతులు

స్వాగతాభినందనము

మహారాజుగారి శ్రీ శ్రీదేశోద్ధారక కాశీనాథుని సాగేశ్వరరావు పంతులు గారికి

మహారాజుగారి శ్రీ శ్రీదేశోద్ధారక కాశీనాథుని సాగేశ్వరరావు పంతులుగారు విచ్చేసిన మహోదారలకు తమకు మా పూర్వకముగా

అంధ్రప్రదేశ్ "ఆంధ్రప్రదేశ్" నెలకొల్పి తెలుగు ప్రయత్నము చేయుటకు మహాదేవత జాతీయ గాయకులు మీరు.

ఈ గాయనిని నిర్వహించుటకు యాంధ్రకవిశిల్పములకు సాగుచున్న ప్రయత్నములకు దానవీరులు మీరు. ఇంద్రుని ప్రయత్నములకు దేవత నలుమూలల మారు మీరు నిరంతర ప్రయత్నములను నవతీర్చుట దక్షిణభూమి మీరు.

మీరు తెలుగు ప్రయత్నములకు మహోద్యమము లన్నిటికీ కృపించుటకు మీరు సాగుచున్నాను. మీ పవిత్రాశీర్వాదము యాభివృద్ధి, మీ కటాక్షమే విధిచేయవలెను. ఆంధ్రనాటక

కపారవేషణయిన యనుగ్రహపుత్రుని యొన్నిక కేక్కిన మీకు, స్వాగతముచెప్పు భాగ్యము లభించినందులకు మే ముప్పొంగిపోవుచున్నాము. మానగరమునాడ మావలె సుతానాపులకీత మునున్నది.

మా రాజమహేంద్రవరము తెలుగు విజ్ఞానమునకు జాతీయపీఠము, ఆంధ్రభాషాదేవికి ఆద్యాలయములు. కవిరాజులకు, సంస్కృతలకు, శిల్పచార్యులకు, నటులకు, కన్నతల్లి. మనోహర నేపథ్యమున నాట్యకళాదేవికి తొలిపూజచేసిన మహాభాగ్యము మా నగరమునకే లభించినది. అందుచే కళోద్ధారకులగు మీకు మా రాజనగరమును మేమును స్వాగతము చెప్పుచున్నాము.

దేశోద్ధారక! పూర్వప్రతిష్టలకు మాసమాజ మిప్పుడు తగిన సహాయసంపత్తిలేక పేదపడి యున్నది. అయినను కళాపోషకులు, భాషాభిమాను లగు మీ రాకమలన మాకాశ్యాత్మానావశక్తి నెల్లివిరియుచున్నది. మీ యుగమహాశిర్వాదములన నాటకకళాదేవికి మేమిక నిరంతరనేప చేయగల మను భైరవము కలిగినది. మీ కటాక్షములన, ఆంధ్రనాటకకళకు మనోహరమైన జాతీయనేపథ్య మేర్పడగలదని, మాపరిపూర్ణ విశ్వాసము. కళోద్ధారక! మీ యమృతహస్తములతో మానాటకసమాజమును పునరుద్ధరించి, మాయనవరత కళాసేవాసంకల్పమును మియమోషునాకులతో ఆశీర్వాదించి మమ్ముగ్రహించుడని ప్రార్థించుచు మరల మరల మీకు మనఃపూర్వక స్వాగతము చెప్పుచున్నాము.

కళాపోషకులు, దేశోపకారకు లగు మీకు నిరంతర యురాశీర్వాదముల ప్రసాదించి ముందుముం దింకను మహోద్యమముల నిర్వహించుకేక్కి, నమ్మగ్రహించుడగాక యని పర్యవ్రాజులకు భగవానుని ప్రార్థించుచున్నాము.

రాజమండ్రి హిందూనాటకసమాజసభ్యులు

శ్రీ దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారి యధ్యక్షతకేంద్ర శ్రీ కృత్తివెంటి నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు, "ప్రతాపసేన" యను నాటకమును 6-10-27 తేదీన బ్రవర్తించిరి. ఆనాటకము షేక్స్పియరు హేమెట్టునకు ననుకరణమని గ్రంథకర్త గారు ప్రకటించిరి. కాని ప్రతివిషయమందును దానికిని దీనికిని, హస్తీమతకాంతరమున్నది. గ్రంథ ప్రాశస్త్యమునకంటె నటుల ప్రదర్శనాకళలను మిగుల జ్ఞాను నీయము. త్రిలింగదేశమునందు జనుజను ధ్వజలతో "విజయవతాక" మెత్తిన కలాభిమాని శ్రీకృత్తివెంటి నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు. వీరిసేవ స్ఫూర్తింపని నటులకు, వీరినిగొనియాడని, చిత్రకారులకు, వీరి ప్రదర్శన చాతురీభరితము మెచ్చని కవి యనున, నుత్సాహతరంగములలో నోలూడని ప్రేక్షకుండును లేడు. ఆంధ్రనాటకకళామహాలక్ష్మి, నిరాదరణయై, యధ్వాన్నసిథియందుఁ దట్టమిట్టాడుచున్న సమయమునఁ గేలూరనొసంగి, పర్యవ్యయనామె యభివృద్ధికై ధాసపోసి, విద్యుద్దీపంబులతో నిరుపమానకీదారంగము రచించి, సూతనాలంకారభూషితంజేసి, మనోహరచి నూతనవికాస మొసంగిన దీయనవృత్తు. ఈ యాదిర్క ప్రాయుఁడే ఈ సంస్కృతయే రెండవ విశేషము ఈ యన భాషామహాకవి. రసజ్ఞుఁడు. ఏనాటకమున నేయంకమెంతవఱకుఁ బ్రదర్శనానుకూలమో, యేనటుఁ డేపాత్రమునకు సమర్థుఁడో యేపాత్రమేతరులమున నెట్లభివ్యుంపవలయునో, యేరస మేషమయమున సమంజసమో, యేభద్రమెచ్చట యవసరమో, యేగేమ మెచ్చట ప్రామాణ్యమో, యేయోచిత్య మెచ్చట ప్రమాణమో గృహ, యేయవనిక యెప్పు డెట్లుండవలయునో, యేనటుని నెట్లు దిద్ది తీర్చవలయునో, యీకళాశాలికిఁ దెలిసినట్లే ప్రకృతరంగ సాధకుల కీరికిం దెలియదని, యాంధ్రజనసాక్ష్యం బూతకహంబుకాని, నిస్సంశయముగ మనవినియెచున్నాను. ఏతత్సంబంధవిషయములలో నీతని దారి తేరిన చేయి ఇటువంటి దక్షుఁడు (దా నాటకసమాజము నేర్పరుపుటకు దగినవారు. అదేగదా నాటకము. వారుగదా నటులు. అదిగదా! రంగసలము. వీరి ప్రదర్శనములలో నటులు గాయకులుగారు గాయకులనటులుగారు. పురుషులు స్త్రీలుగారు. స్త్రీలు పురుషులుగారు. అనుకనమునకు నాచారమునకు బ్రకృతికి భిన్నముగా నెదియుఁ గనుపడదు. అది దేనియందును జూపట్టును. అందువలనగదా వీరి ప్రదర్శనముల పరికిం యింతగ జెప్పవలసినవచ్చినది. తరువాత నీ హిందూనాటక కళాంతురము వివర్ణుండకరణ కిరణప్రసారంబున వాడి, యాంధ్రజనాదరామృత వృష్టిమొలకెత్తి, దేశోద్ధారక పురుషులైన సాహాయ్యంబునఁ బూర్ణి, రోచి, గులంతయుగాఁబోవుచున్నందుల కెంతయు సంతోషించుచున్నారము ఈ సమాజమును బునరుద్ధరించుటకు శ్రీదేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు, అధ్యక్షమును బూనికొనిరి గావున నీయధ్యక్ష

మును, కీర్తిమంతమై, యాచర్యప్రాముఖ్యమై, యాంధ్రభూముపై చిరస్థాయిగా వజరుగావుతమని కోరుచున్నాను.

మల్ల ఆకాశాంత యశోభువనంబున సత్యస్యాగ భక్తికియా! వేళస్వాంతుఁ బరోపకారయంత సంవిత్తున్ జగన్మాత్యుశ్రీ కాశీనాథమహావ్యయంబునిధి రాకాతారకాధిప, మా! దేశోద్ధారకు! నీకుఁడో ముత దయాశ్రీ భూత చేతముఁడై! మల్ల ధన,దాక్షిణి, దిధివి, కన్య,శివి, దుగ్ధాబోనిధిబాగ్మమును నమంచార ప్రధావతీరణ సమాభ్యాంబద్ధనాస్యంబుడవై! జనులేవేళబ్రశంసనీయ ముదైత్యవ్యంబుతో, దీనిఁ బ్రే! మను బాలింపును కాశీనాథకుల సమ్మాన్యా? చిరంజీవివై!

కాళ్లకూరి మానుమంతరావు.

ప్రకాశంగాని సూచనలు

డా॥ చౌతరాముగారు ఆమోదించుట

హైదరాబాదు (నిఘ్న) అక్టో 10:— మనీషులయెదుట వాద్యము, గోపలనగూర్చి శ్రీ ప్రకాశపంతులుగారు గావించిన సూచనలగూర్చి శ్రీ ప్రేమ ప్రతిధి ప్రశ్నింపగా డా॥ చౌతరాముగారు వాటన్నింటిని తాము ఆమోదించుచున్నామని జెప్పిరి. అదియే ఆత్మ్యత్వ సాగనములుగా పోషకత్య సభవారంగీకరింప గోరెదననిరి. (శ్రీ ప్రేమ)

తూర్పు గోదావరి రీసెట్టిమెంటు

డెల్టా ప్రజల బహిరంగసభలు

అమలాపురం, అక్టో 11:—కార్యదర్శి బి ఎన్. కాశ్రీ గారు యిటుతొలివార్త సంపుట న్నాడు:—మధ్య డెల్టా ప్రజాసంఘము యాజమాన్యమున రెండు బహిరంగసభలు జరుగును. తొత్తపేటలో 14 వ తేదీన అమలాపురంలో 16 వ తేదీన తూర్పుగోదావరి రీసెట్టిమెంటు గూర్చియు, రాజమండ్రి తాలూకాలో విభజనగూర్చియు చర్చింపబడును.

నోటీసు

తూర్పుగోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురం తాలూకా ప్రజామారామ సబ్ డివిజన్లో చేరిన వెలంపాలెం కాపురముడు రేలంగి నారాయణరాజు యందుమూలముగా యావన్మందికి తెలియజేయునది ఏమనగా:—నామూర్తు రేలంగి పీఠాజు అను నతడు ద్రవ్యమును సుమారు రెండుమాసములనుంచి అన్నివిధముల దుర్వినియోగములకేంద్రవ్యయపరచుచున్నట్లు నాకు యామధ్యమ తెలియవచ్చినది గావున సదరు పీఠాజుకు ఈ తేదీలగాయరు ఎవరైనను ప్రాసోటుమిదగాని తాకట్టుమిదగాని తీక్షణమిదగాని లేక యేవిధముగా గాని అప్పుయిచ్చినట్లయిన అది నన్ను చైండుచేయవలెనని తెలియచేయవలెనని. సదరు పీఠాజుకు ఏవిధమైన ఆస్తియుగూడ లేదు. ఉన్న ఆస్తి అంతయు నా స్వాస్థితమై యున్నది.

రేలంగి నారాయణరాజు వ్రాలు  
11-10-27 మకాం, రామచంద్రపురం

కర్నూలు డి॥ మునుపపు కోర్టు

O S 279/1927

వాది.—లింగం వెంకటస్వామి

ప్రతివాది:—రహిమాఖాన్ భట్టి

ఈ నెంబరులో 2 ప్రతివాదిపైన వాది ఆయకపత్రం వాకికిగాను దావా బాధుచేసియుండగా కర్నూలు డి॥ మల్ కోర్టువారు 25 10-27 తేదీకి నాయిదావేసియుంటున్నారు. గనుక సదరువాదానాటికి ఆక్షేపణ పున్నయడల కర్నూలు డివిజిప్రమునుపపుకోర్టులో హాజరయి తెలుపుకొనవలసినది లేనియెడల యక్షుపాధిగా తీర్మానింపడ మవునని తెలుపడమున్నది

క నాగేశ్వరరావుగారు, కర్నూలు  
వాదిసీఠి

మద్రాసు శాసనసభ

రాష్ట్ర మద్రాసు శాసనసభాసమావేశమునందు యీ దినము చేర్చిన చిత్తుచట్టములు-తీర్మానములు అనధికార పథ్యులచే ప్రతిపాదించబడునవి చర్చింపబడుటకు నిర్ణయింపబడినవి.

చిత్తుచట్టములు

సి. రామసోమయాజులుగారు ప్రతిపాదించెడి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయసవరణచట్టము.

డి. నారాయణరాజుగారి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయసవరణ చట్టము.

కే. ఆర్. కరంత్ గారి జైనుల వారసత్వపుచట్టము.

సి. అంజనేయులుగారి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ సవరణ చట్టము.

మహమ్మదు శమ్షుద్దీన్ మహమ్మదు బహదూరుగారి మలబారు మరణశాసనచట్టము.

యస్. ముత్తయ్యమొదలిగారు గ్రామోద్యోగుల చట్టము.

సి. యస్. ముత్తరంగ మొదలిగారు జిల్లామ్యూనిసిపాలిటీ సవరణచట్టము.

యస్. సత్యమూర్తిగారి మద్రాసునగరపు మ్యూనిసిపాలిటీసవరణచట్టము.

కే. రామనాథగోయెంకాగారి మద్రాసుజిల్లామ్యూనిసిపాలిటీ సవరణచట్టము.

గొల్లపల్లి జహందారుగారి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ సవరణచట్టము.

డి॥ బి॥ సి॥ ఎతిరాజులు నాయుడుగారి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ సవరణచట్టము.

డి॥ బి॥ యం॥ కృష్ణకృష్ణనాయుడుగారి మలబారు పేసెన్సిబిల్లు.

కే. వి. ఆర్. స్వామిగారి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ సవరణచట్టము.

సి. కాశేకర్ రావుగారి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయపు సవరణచట్టము.

సి. ఓబిరెడ్డిగారి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ సవరణ చట్టము.

జె. ఎ. సాల్వానాగారి మద్రాసు ఓడరేవు నిగుతుతి ఎగుమతి సుంకముల సవరణచట్టము.

పి. సి. వెంకటపతి రాజుగారి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ సవరణచట్టము.

వి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారి మద్రాసు గ్రామపంచాయితీల సవరణచట్టము.

తీర్మానములు

సి. భక్తవల్సలనాయుడుగారి నీలు విగ్రహోద్యోగ తీర్మానము

ఏ. పరశురామా రావుగారి మద్రాసునగరపు 5 సంవత్సరములలో సంపూర్ణ విశేషావశ్యకత.

యం. హంపయ్యగారి పల్లిప సర్వీసునకు కావలసిన ఆర్థిక కనిష్ఠనిర్వహనముగూర్చిన తీర్మానము.

యం. రామస్వామి అయ్యగారు ధూమలమీద మ్యూనిసిపలు పన్ను విధించుటకు గూర్చిన తీర్మానము.

కే. ఏ. సల్వానాగారి తీర్మానము సి. నారాయణమీనగుగారి విడుదలగూర్చి.

యస్. శివరాజుగారి తీర్మానము:- శేత పరిశ్రమ ప్రోత్సాహకరతేజ పారిశ్రామికశాఖగా పరిగణించుటగూర్చి.

యస్. సి. గురుస్వామిగారి తీర్మానము-పాలికలకుపాతశాలలలో జీతములు లేకుండ చేయుటగూర్చి.

డబ్లియు. పి. ఏ. సుందరపాండ్ల నాదారుగారి తీర్మానము-వర్ణనసాయ సంబంధపు ఋణములకు వడ్డీరేటును తగ్గించుట.

యం. నారాయణరావుగారి తీర్మానము-నాకోలో ఆపరేషను సంవర్షములొ బర్తరపు చేయబడిన గ్రామోద్యోగుల నియ్యటనుగూర్చి.

టి. మోయిదు సాహెబుగారుమాడ పై తీర్మానమునే ఉపసాదించుట.

వి. రామనంద్రా రెడ్డిగారి తీర్మానము - గవర్న మెంటు ఉద్యోగములకు అర్హులైన ముసద్దీ ఖైరా సిబ్బందిని నిర్ణయించుట కేర్పరచబడిన స్టాఫ్ సెలెక్షన్ బోర్డుకు రద్దు చేయుటను గూర్చి.

డా॥ మత్తులక్ష్మీరెడ్డి అమ్మగుగారి తీర్మానము:- దేవాలయములకు దేవదాసీలను అర్పించుపద్ధతిని నిర్మూలించుటగూర్చి.

డి॥ బి॥ సి॥ ఎతిరాజులు నాయుడుగారుమాడ ఆదేశ తీర్మానము ఉపసాదించుట.

సి. ఓబి రెడ్డిగారి తీర్మానము:- మోటారు బస్సులకు పరీక్షించుటకై నిర్ణయింపబడిన రుసుమును రు రెండు తగ్గించవలయుననుటగూర్చి.

మహమ్మదీయులకు

సఖ్య తవనకములేదు

హిందూసిక్కుసఖ్యతవసరము

లజపతిరాయుగారి అభిప్రాయము

లాహోరు, ఆక్టోబరు 10:- ఈ పరిస్థితులలో పండి, రాజీయనుమాట చాల హాస్యాస్పదము. మహమ్మదీయ నాయకులను సంఘమున సఖ్యత అవసరములేదనుచున్నారు. ముస్లిములను అభ్యర్థించి యువశక్తిని మంతయు జ్వేషగీతము. శాసనబద్ధమై హిందువులు స్వరక్షకాప్రయత్నములు గావించుకొనవలెను. పంజాబులోని హిందూసిక్కులు స్వర్ణముని ఇతర పనులుమాని స్వరక్షకాప్రయత్నములు గావించుకొనవలెను. ఒక సంఘము శాసనమును తిరస్కరించియు, శాసనమును తమ హస్తాంతము చేసికొనియు వర్తిమనువును సఖ్యతయేమి అని లజపతిరాయుగారు తెలిపిరి. (ఆ. ప్రె.)

స్వామి సత్యానందునిపై

హత్యాప్రయత్నము

ముద్దాయి వాద్యాలము

లాహోరు, ఆక్టోబరు 10:- స్వామి సత్యానందుని పోడిచిన సందర్భమున రాజసాముని దుకొనునగు రాజసాముని విడుదలనయమై కనుగొనబోయిన పరమానంద కిషర్ నాథుగారు వెనకకుండి ముద్దాయి సత్యానందుని పోడిచెనని తెలిపెను.

మూద్దాయి

నాపేరు ఆబ్దుల్ అజీజు, ఆబ్దుల్లాగోడుకు. రహజిల్లా గజ్డిమామారు భారతదేశములో 6 ఏండ్లకుండియున్నాను. అజ్మీరులో 5 ఏండ్లున్నాను. అహమదాబాదునుండి సింధు అక్కడినుండి లాహోరువచ్చితిని. ఇక్కడ వెలగోజులనుండి యువనాను, ఆదివారము సాయంకాలము నేనాదోవనేవెళ్ళునుండ ఇరువురు హిందువులు మామతమునగూర్చి అసహ్యముగ మాటాడుకొనుచుండిరి. అట్లు మాటాడవలదంటిని. నన్ను ఒకడు ముఖముపై నుద్దెగు రక్తముచెప్పెను 10 మందియుచేరి నన్ను కొట్టిరి. నేను కత్తిలో స్వరక్షణము గావించికొంటిని.

గాయపడినవారు మరక్షితముగనున్నారు. సత్యానందుగారికి తీవ్రగాయములే యయ్యెను గాని ప్రాణభయములేదు. తక్కిన ఇరువురను తేనుముగనున్నారు. (ప్రీ ప్రెసు.)

నానక్కందుహత్య

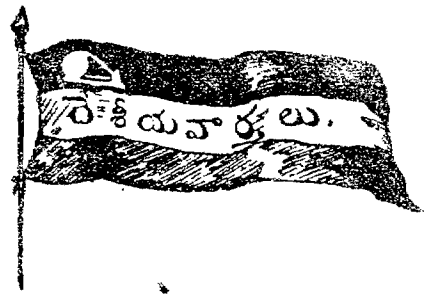
ముద్దాయి పట్టుపడుట

లాహోరు, ఆక్టోబరు 11:- నానక్కందునిని గాత్ర హత్యగావించినవాడని చెడుకబకుమన్న ముద్దాయి ఉదయము 9 గంటలకు పట్టుపడెనని తెలియుచున్నది. (ప్రీ ప్రెసు.)

కేంద్ర శాసనసభలు

నవంబరులో జరుగవు

కేన్టా, ఆక్టో 10:- కేంద్రశాసనసభలు నవంబరులో జమావేశముకావని అసోసియేటెడ్ ప్రెసుద్వారా తెలియుచున్నది రిజర్వు బ్యాంకు స్థాపించుటనుగూర్చి ఇండియా ప్రభుత్వమునాగిరి స్టేటుస్క్రెకటరీ గారికిని యింకను శాస్త్రక ప్రశ్నార్థకములు జనుగుచున్నవి. బ్యాంకు నివారకరీతిగా నుండవలెనో యింకను నిశ్చయము కాలేదు. (ఆ. ప్రె.)



పాజరతు మోహినీగారు మాస్కో వెళ్లుటకుగాను పాన పోర్టు ఇచ్చుని పెట్టిన యర్జీ ప్రభుత్వమున కంపబడెను.

రైల్వే ప్రధానకమిషనరు హింద్లేగారి యువ్యోగమునకు మరెంతెండ్లు ఆముద్దాయము కలిగించిరి.

కె: యస్. కిమలాగారిని భారత ప్రభుత్వమువారు నేటా లులో భారతవిద్యాపరిస్థితుల గమనింప పంపిరిని తెలియుచున్నది.

కలకత్తా, ఆక్టోబరు 11:- తెంగాలు నాగపూరు రైల్వే నిర్మాణపు ఇదిమిలో అధికారవర్గమువారిచే సెప్టెంబరు 12 న తేదిన మూయబడినది తిరిగి రేపు ఉదయము తెరవబడును. ఆ. ప్రె

కరాచి, ఆక్టోబరు 10:- ఇరువురు హిందూ బాలకులను ఎత్తుకొనిపోయి పరిషత్తులో బానిసలుగ నమ్మించుటకు వెళుచును చిరగా నూనికి 5 ఏండ్ల కఠినపరకము విధింపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

కలకత్తా లోకలురైలులో జనసమృద్ధిములల వెలుపల చెక్కులపై పలువురు నిజువబడిరి. దున్నపోతులబండి ఇరుగులు తిని చాలమంది గాయపడిరి. 11 గురు గాయపడిరి. 4 గురు తీవ్రగాయములకు లోనైరి. ఒకడు మయ్యబ్యా లయమున మరణించెను.

180 ఏట సయ్యదుహాని అల్లెత్రాసు అను మహమ్మదుడు నైజాముగారి దివానుమందలి మతశ్రువు నిన్న ఉదయము నమరణించెను. అంత్యక్రియలందు నైజాముగారు పాల్గొనిరి. రాజ్య మంతటను శేడువెలపు.

కాకోరి వైదీల అప్పీలు

కాకోరి వైదీలు అప్పీలు చేసెకొనుటకు గాను ఉరితీయుట 11వ తేదిన జరుగదు. (ప్రీ ప్రెసు.)

సి. కె. నాయుడుగారి చేయి విరుగుట

కాని క్వడ్రాంగ్యులరు క్రికెటు పోటీలలో ఆడెదరట

బొంబాయి, ఆక్టోబరు 10:- సి. కె. హిందూ జింఖా నా జట్టు కార్యదర్శికి నాయుడుగారిట్లు జవాబిచ్చిరి "ఇందూరు నుండి 7 తేదిన ఇక్కడకు వచ్చితిని. ఇక్కడో క వస్తాదున్నాడు. ఆయనయే నా చేయి బాగుచేయుచున్నాడు. 10 రోజులలో చాలవరకు ఆభివృద్ధి గాంచితిని. ఇంకవారములో బుందవలెనట క్వడ్రాంగ్యులరు క్రికెటునను వత్తును. ఇదియే నాకు వ్రాసిన మొదటి యుత్తరము.

హత్యలేని దినమండదా?

మహమ్మదీయుని దుండగము

లాలా నానక్కందుహత్య

లాహోరు, ఆక్టోబరు 11:- సోమవారము నాటిరాత్రి 10 గంటలకు ఫోబాయను మహమ్మదీయుడు రంగుచుట్టలు బహదూలో పనినుండి తిరిగి వచ్చుచున్న లాలా నానక్కందుగారిపై బడి పొడునాటి కత్తితో పొడువగా మరణించెను.

అక్కడనేయున్న మహమ్మదీయుడు ముద్దాయిని తాను గుర్తు పట్టగల నని తెలిపెను, ముద్దాయి ఇది నరకలో మిలాయి అంగడినాడెట, తరువాత బండితో బుందాబాద్ ఇంకనుముద్దాయి పట్టుపడలేదు. పోలీసువా రాజ్ గవంతయం కాపలా కాయుచున్నారు. హిందూసంఘము భయభ్రాంతులై యున్నారు. (ప్రీ ప్రెసు.)

# రిజర్వు బ్యాంకు బిల్లు

కాపీరైట్ రిజర్వు

టంగుటూరి ప్రకాశం గారి ప్రథమ లేఖ

నెం 1

హిందూదేశ ప్రభుత్వ నిధానములో ఆర్థిక విషయము, కమిషన్లు, విషయము, క రెన్సి ఎక్స్చేంజి విషయము రిజర్వు బ్యాంకును నున్నట్లు పాతాన్య ప్రజలకు అర్థమకావు. చదువుగొన్న వారలకే అర్థమవుతు. ప్రత్యేకముగా యాయంతయును నునదిచి బాగ్రక్షణగా చదివి గ్రహించుకొనవలసియున్నది. హిందూదేశమునందలి ప్రజలు ఎన్నికొట్ట రూపాయలు ఎన్ని విధములైన పన్నులను పడుకొని యున్నప్పుడు మా ప్రభుత్వమునా వారలకు మై ఖర్చుపడక యేమిచేయుచున్నదో ముక్తపరిగ ప్రజలకు తెలియజేయు తలంపుతో కొన్ని లేఖలను ప్రచురముచేసి వీరిని అరిచి పరచుచేసి ఉపన్యాసాలను కనుగా రెండు గూడు మనమును కను పరిచేయవలసియున్నాము. రిజర్వు బ్యాంకు విషయము వెంటనే పరిజనగలవలసి యున్నదిగావున ఆ సందేశమును ముందుగా చర్చించుచున్నాము. దీనికి ఉపాధ్యక్షముగా జనరల్ సెక్రటరీగా, గడచిన కేంద్ర సెక్రటరీగాను అసెంబ్లీయందు జరిగిన సంగతులను ముక్తపరిగ యా ప్రధమ లేఖలో వ్రాయుచున్నాను సావధానముగా యీ సంగతులను గమనించి ప్రజలు పరిచేయగలరని వా కోరిక:—

ప్రజలు ముఖ్యముగా గ్రహించి దీక్షతో పనిజేయని యెడల దేశమునకు చాలా నష్టముకలుగు. ముందు కార్యక్రమమునకు గూడ ప్రజలే మార్గదర్శకులు గావలసిన పరిస్థితులు తలచి నిలచినవి.

గడచిన జనవరి, ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలలలో ఢిల్లీ సామాజ్య కాసనసభలో జరిగిన చర్చలన్నిటిలోను ముఖ్యమైనది ఎక్స్చేంజి రేషియో (Exchange Ratio) అనగా మనదేశములోని వస్తువులు ఇంగ్లండుదేశములో కొనే సరకుల విషయములును, ఇంగ్లండులోని వస్తువులకు మనదేశపు వస్తువులు అమ్మే సరకుల విషయములు జరిగే కంట్రాక్టులన్ని ఇంగ్లీషు వారి వాణిజ్యముగ పానులు, పిల్లింగులు, పెన్సులలో జరుగవలసినట్లు నిర్ణయించుకొన్నది. మనదేశములోని వాణిజ్యములూ, ఆ పైలు అనుబంధిత మనదేశములో పానులు అనగా సవరణలు చేయుటకు అన్ని అవకాశములు ఏర్పడియున్నప్పటికిని ప్రభుత్వమువారు ఉత్తర్య నివ్వకపోవుటచేత రూపాయలను పానులుగా మార్చి మనము చెల్లింపవలసివచ్చినది. ఇదిగాక యిండియాదేశములో ఉద్యోగముచేసి రెకెషన్ దీక్షి కొని పోయి ఇంగ్లండు, బర్లండు, స్కాట్లాండులలో యున్న దొరల కందరికి ఇవ్వవలసిన దబ్బుగూడ మనగరకు మెంటువారు రూపాయలను పానులుగా మార్చియే వారికి చెల్లింపవలసియున్నది. అందుచేత ఎన్ని రూపాయలయిన ఒక పాను అగునో యని సిద్ధాంత పరుపవలసియుండెను. అట్లు నిర్ణయించే అధికారము యున్న ప్రభుత్వమువారి చేతిలోనే యుండునామటచేత వారిచిత్తము వచ్చినట్లు దఫా, దఫా, లను వారికి లాభము యుండుమోస్తరగ మార్చియును తగ్గించును వచ్చియుండిరి. ఇట్లు ఒకప్పుడు మార్చియును, సురొప్పకు తగ్గించుచు మార్చుచునేయుక యొక్కెంజిరేషియో యని ఇంగ్లీషునందు చెప్పబడుచున్నది.

ప్రభుత్వమువారి తరపున ఫ్రెన్చు మెంబరు అగు సర్ బేసిలు బ్లాకలు గారు ఎక్స్చేంజి రేషియో ఇదివరలో తరును మారుమందుటచేత ప్రజలకు కలిగే నష్టము కలగకుండా కాళ్ళతో మైనరేటు ఒకేరేటును ఏర్పాటుచేయుదమని చెప్పి రూపాయకు మార్కపు రేటు ఇంగ్లీషు వాణిజ్యములో 1 పి. 6 పె. లుగా ఏర్పాటుచేయుటకు గాను ఆర్థిక కరెన్సీ నట్టములలో సవరణనిమిత్తము మరియొక సవరణమును ప్రవేశ పెట్టియుండిరి. ఆ పట్టుమును ప్రవేశ పెట్టినకాలములోనే రిజర్వు బ్యాంకి చట్టమునుగూడ ప్రవేశ పెట్టిరి. రూపాయకు 1 పి. 6 పె. లు రేటు పెట్టినయెడల ఎగుమతి చేసే వస్తువులకు అందున ముఖ్యముగా వ్యవసాయదారులకు ఆనేక వందలకొట్ల రూపాయలు నష్టమునవుననియు, అంతకుపూర్వము 25 సంవత్సరములకు పైగా అమలులో యుండిన 1 పి. 4 పె. లు రేటు చాలా లాభకరమనియు ప్రజల తరపున సామాజ్య కాసనసభలోని ప్రతినిధులు హోరాహోరీన పోరాడినను ప్రభుత్వమువారు ప్రజాభిప్రాయమునకుగాని వారి లాభమునకుగాని లెక్కచేయక గొర్తు మెంటువారివల్ల నామినేటు చేయబడిన మెంబర్ల సహాయముచేత రెండు ఓట్లు మాత్రము ఎక్కువ సంపాదించుకొని ప్రజాప్రతినిధులను ఓడించి ప్రభుత్వమువారు జయముగాంచి

సంగతి కొందరు ప్రజాప్రతినిధులే దేశవ్రోహము చేసి ప్రభుత్వమువారి జయమునకు వోడ్పడిన సంగతి ఎల్లరకు విశదమయ్యెను. ఈ రెండు ఓట్లు ఎక్కువ సంపాదించుటకు ప్రభుత్వమువారు పడిన పాటు చెప్పవలసికాదు. ప్రజాప్రతినిధులు 1 పి. 6 పె. లు రేటుకు అనుకూలముగ ఓట్లనిమ్మని ప్రోత్సాహించినపుడు ఫ్రెన్చు మెంబరు గారు అసెంబ్లీలో బహిరంగముగ ఇచ్చిన ఉపన్యాసములో రిజర్వు బ్యాంకు చట్టము కొద్దిగో జాలలో చర్చకు వాడుకనుచియు సవరణలనుగో హిందూదేశమునకు ఆర్థిక స్వతంత్ర్యమును బహుమతి యొక్కెంజిరేషియో లుగూని 1 పి. 6 పె. లు రేటు వల్లగాని మనదేశమునకు నష్టముకంటె ఎక్కువలాభము రిజర్వు బ్యాంకు చట్టమువల్ల యాదేశమునకు కలుగనిది యిండియా బ్యాంకు చట్టములోనే హిందూదేశములో బాగారపు సవరణలకు వాణిజ్య క్రింద ఏర్పరచు కొనుటకు అవకాశమున్నదియు చెప్పి ఆనేక విధముల ఆశ పెట్టి ప్రజాప్రతినిధులు కొంతమందిని లోపకర్మిగాని వారి సహాయమునకు నెచ్చియుండిరి. సర్ బేసిలు బ్లాకలు గారు 1 పి. 6 పె. రేటు ఖానుపచ్చి హిందూదేశములోని వస్తువులకు వ్యవసాయదారులకు వందలకొలది కొట్ల రూపాయలు నష్టముకలుగజేసి ఇంగ్లండుదేశపు ప్రజలకు నష్టములకు ఆనేక కొట్ల రూపాయలు లాభములుగజేసి వారికృతజ్ఞతను సాక్షులైరి. ప్రభుత్వమువారి గౌరవమునకును పాక్షులైరి. కాని ప్రధమములో రిజర్వు బ్యాంకు విషయములో చేసిన వాగ్దానము నిల్చుకొనుటకు గాను రిజర్వు బ్యాంకు చట్టమును వెంటనే ప్రవేశ పెట్టులసినట్లును, ప్రవేశ పెట్టిన మొదటి రోజునుండిగాదా ప్రభుత్వమువారు తిరుగ ఇంగ్లండు దేశపు ప్రజలకు లాభము గల్గులాగున రిజర్వు బ్యాంకు చట్టమును ప్యాను చేసి అమలులో పెట్టుటకు ఎన్ని ప్రయత్నములు చేయవలయునో అన్నిటిని చేయునునో యుండిరి. మొదటి ప్రయత్న మేమనగా సెల్టెక్ కమిటీ ఏర్పాటు చేయుటలో 12 మంది అసెంబ్లీ మెంబర్లును 12 మంది స్టేటు కౌన్సిలు మెంబర్లు కలిపి ఒక జాయంటు కమిటీ ఏర్పాటుచేసి ఈ జాయంటు కమిటీలో ఎక్కువసంఖ్యాకులు ప్రభుత్వమువారిని బహుమతులకు నమ్మకముతో ఉండి యుండిరి కాని, 1 పి. 6 పె. రేటు విషయములో జాయంటు కమిటీ ఏర్పాటు చేయుటలోను ప్రభుత్వమువారి నాయకు లోబడి ప్రజలకు వ్యతిరేకముగా నడుచుచున్న కొంతమంది మెంబర్లను గురించి మనదేశములో వార్తాపత్రికలలో కొంత ఆరోపణము జరిగియుండెను అందుచే ప్రజాభిప్రాయమునకు వెరచి అట్టివారు జాయంటు సెల్టెక్ కమిటీలో మెంబర్లుగా చేరేవరకు ప్రభుత్వమువారికి కొంత ఆశను కల్గజేసినట్లుండునప్పటికి వివరము జాయంటు సెల్టెక్ కమిటీ విచారణలో మిగిలిన ప్రజాప్రతినిధులతో యేకమై ప్రజాపక్షముననే దీక్షతో పనిజేసియుండిరి. ఈ సెల్టెక్ కమిటీలో మొట్టమొదటి ముఖ్యంశ మేమనగా ఈ రిజర్వు బ్యాంకు స్టేటు బ్యాంకుగా నుండునా? లేక షేరుహోల్డరు బ్యాంకుగా నుండునా? అను ఆశయము. స్టేటు బ్యాంకు అనగా యీ బ్యాంకుకు కావలసిన పెట్టుబడియును ప్రభుత్వమువారు ప్రజలవల్ల వసూలుచేసే పన్నుధనములోనుండే పెట్టుబడి (మూలధనము) పెట్టవలసియుండును షేరుహోల్డర్ల బ్యాంకు అనగా కొందరు ప్రజలు జాయంటు స్టాకు కంపెనీగా ఏర్పడి వాటాలు కొనుక్కొని ఆ వాటాదారులే ఆ బ్యాంకుకు యజమానులుగా నుండి పని జరిగించుకొట్టి బ్యాంకు.

షేరుహోల్డర్ల బ్యాంకు అయినచో ఇంగ్లీషువారే ఇష్టము చాలావనియుగాను ప్రభుత్వాధికారులుగాను నుండుటచేత వారే చాలామంది వాటాలు కొనుక్కొని ఇప్పటి ఇంపీరియల్ బ్యాంకు నడిపిన పద్ధతిమీదనే రిజర్వు బ్యాంకునుగూడ తమ అధికారములోనే యుండునని ఉండవచ్చునని ఆశతోనుండిరి. కాని సెల్టెక్ కమిటీలోని ప్రజాప్రతినిధులలో ఎక్కువసంఖ్యాకులు షేరుహోల్డర్ల బ్యాంకుకు నిరాకరించి స్టేటు బ్యాంకు నే అంగీకరించి యుండిరి. అసెంబ్లీలో (ఈ సంవత్సరము ఆగస్టు, సెప్టెంబరు నెలలలో) ఇదేసంగతి చర్చకు వచ్చినపుడు అధిక సంఖ్యాకులు హిందూదేశమునకు స్టేటు బ్యాంకును ఖాయపరచి వాటాదారుల బ్యాంకుకు నిరాకరించిరి. స్టేటు బ్యాంకు ప్యానుకాకుండా యుండుటకు ఎన్నో ప్రయత్నములు చేసి ప్రతినిధిమము వాటాదారుల బ్యాంకుకు ఒప్పుకొననిచో రిజర్వు బ్యాంకు బిల్లు అసలే తీసివేయుదుము— అని ఆనేక పర్యాయములు సర్ బేసిలు బ్లాకలు గారు ప్రజాప్రతినిధులను బెడరించియుండిరి. కాని వారి బెడరింపులు మామూలు బెడరింపులుగానే గ్రహించి ప్రజాప్రతినిధులు దృఢచిత్తులై యుండుటచేత చివరకు ప్రభుత్వమువారు

లాంగి రిజర్వు బ్యాంకు స్టేటు బ్యాంకుగానే యుండుటకు అంగీకరించిరి. ఈ విషయమై అసెంబ్లీలో హాజరైన రిజర్వు బ్యాంకు స్టేటు బ్యాంకుగానే యుండవలయునని సెక్రెటరీ ప్యానుచేయబడిన. ప్యాను అయినప్పటికిని తిరుగ ఏర్పరచునో ఈ స్టేటు బ్యాంకును తప్పించి ఇంగ్లీషువారికి అవకాశముగా యుండేవరియొక రూపము గలదానినిగా చేయుటకు ఆనేక పాట్లు పడుచుండిరి. స్టేటు బ్యాంకు ప్యాను అయిన తరువాత బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టర్లు, ఎవరు ఉండవలయునను సంశయించుచు ఎన్ని గోప్ప వివాదాంతములను. ఈ బోర్డులో అధిక సంఖ్యాకులు ఇంగ్లీషువారే యుండేలాగున ఏర్పాటు చేయవలయునని ప్రభుత్వమువారు, ఇట్లుగాక అధిక సంఖ్యాకులు మనదేశములే యుండవలయునని ప్రజాప్రతినిధులు వివాదపడియుండిరి. ఈ చర్చయంతయు ఎప్పటికప్పుడు సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేటు గారికి తలతిద్వారా తెలుపుచునేయుండిరి. వారు స్టేటు బ్యాంకు ప్యాను అయినప్పటినుండి దానిని ఎవ్వరైనా నైనను రద్దు చేయవలయునని ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి సహాయముచేయు స్టేటు ప్రజాప్రతినిధులు గాధనుకు నమ్మకము గల్గి యుండిరి. బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టర్లు విషయములో కల్గిన అభిప్రాయభేదమును ఆధారపరచుకొని ఆమెమెంటు అసలు రిజర్వు బ్యాంకు బిల్లునే తీసివేయు తలంపుతో ప్రభుత్వమువారు ఉండిరి. ఆ ప్రకారము వెంటనే చేసినచో ఇదివరకే ప్రభుత్వమువారి యందు విశ్వాసములేని ప్రజలకు మరికొంత అసహ్యము పుట్టుననుభయము చేత బిల్లును వెంటనే విత్ డ్రా చేయక సర్ బేసిలు బ్లాకలు గారు స్టాకు హోల్డర్ల స్క్రీము అనే మరియొక తృతీయ సిద్ధాంతమును కల్పించి కాంగ్రెసు పార్టీ నాయకులకు రెస్పాన్సివ్ పార్టీ, ఇండిపెండెంట్ పార్టీల నాయకులకు నచ్చజెప్పి పార్టీల పలకే లేకుండనే పార్టీ నాయకుల అనుమతిని సంపాదించినట్లు చెప్పబడినది. దీనిని దృఢపరచుచు పార్టీ నాయకులుగూడ పార్టీ మీటింగులలో ఆచర్య తీసికొని వచ్చినపుడు ఫ్రెన్చు మెంబరుల నుతనముగా ఉపపాదించబడిన స్టాకు హోల్డర్ల స్క్రీము మంచిదియో యను సభిప్రాయమును వెల్లడిచేసియుండిరి. అందుమీద పార్టీలలో తీవ్రమైన అభిప్రాయ భేదము గల్గి యుండెను. పార్టీ నాయకులు తొందరపడి అంగీకరించి వారి బహిరంతము కనబరచినప్పటికి పార్టీలలో మెంబర్లు నిరాకరించుటకు సంసిద్ధులై యుండిరి. అది యేమి మాయయో యేమి గ్రహచారదినములో కాని పార్టీ మీటింగులలో జరుగు రహస్యపు సంగతులుగూడ పార్టీ మెంబర్లకు తెలియకముందే ప్రభుత్వమువారికి తెలిసేలాగు చేసే యేజంటు ఏర్పడియుండిరి. ప్రభుత్వమువారి సహాయమును గోరిన ద్రోహులు కొంతమంది ఇనుక తక్కిడి పేడ తక్కిడిని మించిన వారు గ్రంథమును సదా సదుపుచునే యుండిరి. ప్రజాప్రతినిధులు ప్రభుత్వమువారి నుతన స్క్రీముకు ఒప్పుకొననిచో రిజర్వు బ్యాంకు బిల్లు అసలే విత్ డ్రా చేయబడునను బెడరింపు నిరంతరము ఫ్రెన్చు మెంబరు చేయుచునే యుండెను మంచియూ, చెడ్డయూను ఆలోచనచేయుటకు తగిన అవకాశములేకపోయినప్పటికిని పార్టీవారి అంగీకారము పొందకపోయినప్పటికిని బిల్లు విత్ డ్రాచేయబడు నేమో యనుభయముచేత పార్టీ నాయకులు కంగారుపడి కొత్త స్క్రీమును అంగీకరింతుమని ఒప్పుకొన్నట్లు కనబడినది. కాని కొత్త స్క్రీము మంచిదని తమకు తోచినప్పటికిని ప్రభుత్వమువారికి తాము మాట ఇవ్వలేదని కొందరు నాయకులు అనుచునేయుండిరి. సర్ బేసిలు బ్లాకలు గారు ఇంగ్లీషు వారు గదా! ఆయన ఇంత తెలివి తేటలతో ప్రజాపక్ష పార్టీల నాయకులను ఏలాగున స్వాధీనపరచుకొగల్గి రను సంజూము ఎరుగని కొందరికి కల్గవచ్చును. కాని దీనికంటటికి ముఖ్యంశ కులు మనవారే. ఒకరు సర్ బేసిలు బ్లాకలు గారికింద సెక్రటరీగా పనిచేయువారు. వీరు గాక అసలు ప్రజాపక్ష పార్టీలలోని వారే కొందరుగూడ గలరని చెప్పబడినది. వీరందరి సహాయమునకు, పార్టీ నాయకులనుండినీ, పార్టీలలో అభిప్రాయ భేదములు గల్గజేసి పార్టీలను చెల్లాచెదురచేసియుండే సమయములో రిజర్వు బ్యాంకు బిల్లు విత్ డ్రాచేస్తామని భయపెట్టినయెడల ప్రభుత్వములో ప్యానుజేసిన స్టేటు బ్యాంకు స్థానే స్టాకు హోల్డర్ల బ్యాంకు ఏర్పాటుచేయుటకు ప్రజాప్రతినిధులు అంగీకరించుదురనే భ్రమతో... తాళిబుసాయంత్రమున సర్ బేసిలు బ్లాకలు గారు రిజర్వు బ్యాంకు బిల్లు అమలులో పెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారికి ఇష్టము లేదని సామాజ్య కాసనసభలో వెల్లడిచేసిరి. వారి నోటిమీదగా విత్ డ్రాచేసినాము అనుమాటలు మాత్రము వారు అనియుండలేదు, కాని అసెంబ్లీలో నున్న హిందు మహమ్మదీయ మెంబరు అందరు బిల్లు విత్ డ్రా

చేయబడినది అనే తలంపుతో నుండిరి. అట్టితలంపుతోనే కాంగ్రెసు పార్టీ నాయకులు, రెస్పాన్సివు పక్ష నాయకులు ఇన్నిరోజులు ఆశపెట్టి అసెంబ్లీ మెంబర్లకు పనికల్పణ చేసి తుదకు అసెంబ్లీని అగౌరవ పరిచినందుకు వారిని కోపమున వెల్లడిచేసియుండిరి. దీనికంతకును కారకులు సర్ బేసిలు బ్లాకటుగారు కారనియు, సెక్రెటరీ ఆఫ్ స్టేటు గారివద్దనుండి తలపెట్టినదియు, పైవారు ఉరిలో తేని సమయమున ఇండియా ఆఫీసులోయుండు కేప్ అను ఉద్యోగముడు సెక్రెటరీ ఆఫ్ స్టేటుగారి తరపున అట్టితలంపు నంపినదియు, సర్ బేసిలు బ్లాకటుగారు అనుకొన్న ప్రకారము బహుగనియనందులకు వారి ఉద్యోగమునకు వారు రాజీనామానిచ్చినదియు మరియొక కథను వెల్లడిచేసియుండిరి. విల్ డ్రా చేయబడిన రిజర్వ బ్యాంకు బిల్లును తిరుగ ప్రవేశపెట్టవలెనన్న సర్ బేసిలు బ్లాకటుగారికి అందరు తోడ్పడినదనియు, ఇండియా ప్రభుత్వమువారి మీద విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును పెట్టి పార్లమెంటు చేసే దేశము ఆంగ్లేషజాతి ప్రజలపై రిజర్వ బ్యాంకు బిల్లు తిరుగ ప్రవేశపెట్టవలెనని బహిరంగసభలలో తీర్మానము చేసినదియు రిజర్వ బ్యాంకు బిల్లును తిరుగ పునర్విషయము మరయొక కథనుకూడ కల్పించి విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును కాంగ్రెసు పార్టీ వారిచేతనే పెట్టించుటకు ప్రయత్నముచేసి యుండిరి.

ఇదియంతయు మాయాబలమును పన్నె నడిపించుచు న్నారని మలో కొంతమంది గ్రహించి విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానము కాంగ్రెసు పార్టీ వారు పెట్టగూడదని అట్టితీర్మానము నిరసనలు ఎదురై నా పెట్టినచో బలపరచగూడదని కాంగ్రెసు పార్టీ దృఢీకృతమౌచుచున్నది సభ చేసే తీర్మానముచేసి యుండిరి. అసభలో కాంగ్రెసు సెక్రటరీయను రంగస్వామి అయ్యంగారు మెంబరుగా నుండి ఆధిక సంఖ్యాకులను యతిరేకముగ ఓటుచేసి యుండిరి. అసభ విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును కాంగ్రెసు పార్టీ వారే ఉపపాదించవలెనని వారి అభిప్రాయము. కాని ఆధిక సంఖ్యాకులు దీనికి యతిరేకముగా తీర్మానించిరి. ఇంత జరిగినప్పటికి దివాన్ మనులాలుగారు (కాంగ్రెసు పార్టీలో ఒకరు) విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును గురించి ప్రసిద్ధి బాగాడికి నోటివెయ్యి యుండిరి. పార్టీ నాయకులుగా నన్ను శ్రీనివాసయ్యగారు ఎక్జిక్యూటివ్ మిట్రవారు చేయకూడదని చెప్పిరి గావున విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును విల్ డ్రా చేసికొనమని దివాన్ మనులాలుగారిని కోరినప్పుడు వారు అంగీకరించక పోయిరి. వారి నడతను గురించి అతీర్మానమును గురించి పార్టీ మీటింగులో చర్చకు పెట్టెను అధిక సంఖ్యాకులు దివాన్ మనులాగారిని పార్టీ తీరున చెప్పిన ప్రకారము వినక పోవుట తప్పినప్పటికి, విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును గురించి ముందుగ నోటిను ఇచ్చియున్నారు కాబట్టి పార్టీ వారందరు దానిని బలపరచవలెనని తీర్మానము చేసిరి. తుదకు విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును చుమకలాలుగారు ఉపపాదించిరి. పార్టీ తీర్మాన ప్రకారం పార్టీ మెంబర్లందరు ఓట్లను ఇవ్వలసి వచ్చెను. ఇంగ్లీషు మెంబర్ల పార్టీ నాయకులుగూడా బలపరచిరి. గార్న్ మెంటువారు విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును ఏమిదమైన అడ్డుపెట్టక రిజర్వ బ్యాంకు బిల్లు విల్ డ్రా చేయబడలేదనియు సర్ బేసిలు బ్లాకటుగారు చేసిన ప్లేటు మెంటును ఆ సెల్లి మెంబరు తిన్నగా ఆర్థముచేసికొనక పొరబడినదియు చిత్రమైన ఉపన్యాసముచేసి అట్టి తప్పు అభిప్రాయమును కల్పింతు అవకాశమిచ్చినందుకు ప్రభుత్వమువారు చింతించినగుండ వెల్లడిచేసిరి. తుదకు ఈ విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానము ప్రభుత్వమువారికికూడ అంగీకారమైనట్లే స్థిరపడెను.

పార్టీ నాయకులను పార్టీల మెంబర్లను బుద్ధివిహీనులనుగాజేసి ప్రభుత్వమువారు రిజర్వ బ్యాంకు వ్యవహారము యావత్తు సమ్రుద్ధి లాభ చంచాంగమునకు దీసికొని వచ్చిరి. ప్రజాప్రతినిధులచేత సర్ బేసిలు బ్లాకటుగారు నూతనముగా ప్రవేశపెట్టిన ప్లేటు హోల్డర్ల స్క్రీమును అంగీకరించెట్లు చేయుటగాను ఈసన్నాగములు యావత్తు పన్ను చిత్రకళలను నడిపినట్లు ఇటీవలజరుగు సంగతులనుబట్టిగూడ స్పష్టమగుచున్నది. అంగ్ల దేశపత్రికలు సర్ బేసిలు బ్లాకటుగారిపై కొత్తగా ఉపపాదించబడిన ప్లేటు హోల్డర్ల స్క్రీమును ప్రజాప్రతినిధులు అంగీకరించి ఇదివరలో పార్లమెంటును ప్లేటు బ్యాంకును నవలక్షణ చేయవలె ప్రభుత్వమువారు రిజర్వ బ్యాంకు బిల్లును తిరుగ చర్చలోనికి తీసికొని రావచ్చునని వారివారి అభిప్రాయములను వెల్లడి చేసియుండిరి. రిజర్వ బ్యాంకు బిల్లు, చర్చకుగాను నవలక్షణలలో సెమల్ సెమల్ సమాజేతము కావచ్చునని కొన్ని రోజులు

చెప్పుబడెను. తరువాత సర్ బేసిట్ బ్లాకటుగారు ఈ సెమల్ ఇంగ్లండుకు వెళ్లి డిశంబరు జనవరి నాటికి తిరుగ వచ్చి బిల్లును చర్చలోనికి తీసుక రావచ్చునని కొందరు చెప్పిరి. కాంగ్రెసు పార్టీ నాయకులు ప్లేటు హోల్డర్ల స్క్రీమును అంగీకరించి యున్నారను కారణమున నవలక్షణ సెమల్ బెట్టింగు వారికి ఇబ్బంది కల్గునేమోయని జనవరి ప్రభుత్వ భాగములోనే రిజర్వ బ్యాంకు బిల్లు చర్చకుపెట్టటకు సర్ బేసిట్ బ్లాకటుగారు తప్ప పడిట్లు మరికొందరు చెప్పియున్నారు. తుదకు రిజర్వ బ్యాంకు బిల్లు ఇంకను చానలేదనియు తిరుగ చర్చలోనికి రావచ్చుననియు స్పష్టపడెను. చర్చలోకి వచ్చేయెడల రిజర్వ బ్యాంకు ప్లేటు బ్యాంకు అయినాసరి, ప్లేటు హోల్డర్ల బ్యాంకు అయినా సరియే, హిందూ దేశములోని వ్యవసాయమును వృద్ధిచేయుటకు రహితలకు కావలసిన సదుపాయములు రిజర్వ బ్యాంకు బిల్లు నందే ఏర్పాటుచేయవలసినదని సేవ కొన్ని సమరాలను జనవరి సెషనులో ఉపపాదించుచున్నారు. ఎట్టి సదుపాయములను కల్పణేయమయినో సమర్థముగా ముందువ్రాయబోవు తేఖ్ లలో తెలియజేయ బోవుచున్నారు. హిందూ దేశములోని భూస్వాములను రయితలను అందరినీగూడ యాదవయమై తగిన ఆంగ్లేషజాతి ప్రతిజ్ఞలయందును సభలు తీర్మానములను చేసి సేవ చేయు ప్రయత్నమునక తోడ్పడవలయు నని కోరుచున్నారు.

### ఖర్గపూరు కార్మికుల యత్నములు

ప్రభుత్వ ప్రకటనను నిరసిండుట  
ఖర్గపూరు, ఆక్టోబరు 10:—కార్మిక సభకు కర్నూరు యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.  
రైల్వే ఆధికారులు జేతగా ఏమియు ప్రోత్సహించునను కర్మాగారముల మాసియుండిరి. కార్మికులు ఏమియు పనిలేక చీకాకుపడుచున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు కండ్లకును పుగా ప్రకటించిన ప్రకటనకు నిరసనము వెలుపును 9 వ తేదిన ఖర్గపూరు నందు ఉదయం ఆయిదువందల, సాయంకాలము రీక్రియేషన్ గ్రౌండునందు, సేతుదయము నింపుర సెల్లమెంటునందు పెద్ద విహారం సభలు జరిగినవి. ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనకు నిరసనము వెలుపును తీర్మానించిరి. తమ సంకల్పము సెరవేరునరకు పట్టినపట్టు విడుదలని తీర్మానించిరి. మదరాసులో సమస్తి సభ జయప్రదముగ జరిగినట్లు వార్తచచ్చినది.  
సింగా జేబుపెట్టిగారు, ముకుందలాలు సర్కారుగారు తేపు ఖర్గపూరు వచ్చుచున్నారు. గిరిగారుగూడ వచ్చురు.  
గోకియాలో కార్మిక సంఘమువారు నిన్నును గిరిగారికి సన్మానపత్ర మొసంగిరి. ఛామాపటము తీసినపట్టు సాయంకాలము సభ జరిగెను గిరిగారు తదితరులు ప్రభుత్వ ప్రకటనగూర్చి ఏజెంటు ప్రకటనగూర్చి మాచ్చుటించిరి. పనివాండ్లు ఏక గ్రీవముగ సమ్మెకట్టటకు నిశ్చయించిరి. (ప్రీ. వెను.)

### శాంతి

(భక్తిజ్ఞాన విమయిక తెలుగుమాసపత్రిక)  
శ్రీ శాంతాశ్రమము, తోటపల్లి కొండలు, ప్రతిపాడు పోస్టు, గోదావరి జిల్లా, తరపున పెట్రెబున (1927) మాసమునందే వెలువడు తెలుగుమాసపత్రిక. ఈ శాంతి పత్రికయొక్క ఆదర్శము మహిమాయములకు శాంతినిచ్చుటయే. సర్వశేష మతములయొక్క పరిపూర్ణమైన వాస్తవభావాలందరి బోధనలును అనుభవములను, ఉపదేశములను ప్రకటింపబడును. ప్రతి ఆంగ్లభాషి హస్తమున మా శాంతి మతమును బాదుటయే మా ముఖ్యోద్దేశము. సంవత్సరము చందా రూ 2-0-0 మాత్రమే.

**PEACE.**  
(A Monthly Journal of Life Light and Love).  
This is an English organ of Sri Santi Asram, To be issued from January 1923. It shall aim to show the Centre to which all radii of different doctrines converge. Touching the fundamental ideas and ideals taught in all the great religions and philosophies of the world.  
Annual Subscription Rs. 3/- only.  
Apply to:—  
THE MANAGER,  
**SRI SANTI ASRAM,**  
TOTAPALLI HILLS,  
Prattipadu Post, E. GODAVARY Dt.

### బొంబాయి శాసనసభ

#### స్వల్పభూవనముల చట్టము

#### సెలెక్షన్ మిటీకి బిచ్చగించుట

పూనా, ఆక్టో 10:—బొంబాయి శాసనసభయందు శేడు స్వల్పభూవనముల చట్టము చర్చింపబడెను. గా|| వి. జె. పటేలుగారు గౌరవ శ్రేణుక స్థానమునం దుండి విశయించిరి.  
రా. బ. బిందార్ నాయకుగారు యీ చట్టములను నూటికి నూరుకు 40 మందిని నిరవోగ్యులగు జేయనీ లాభకరము గు వ్యవసాయము జరుగ నేరదని జెప్పిరి. భూస్వాముగ బోధాయం దిట్టినితీసికొనించును. గృహపరిశ్రమలు నశించుటచేతను, భూమికి స్థూలధికముగ నుండుటచేతను చరిత్రయు మోక్షమునున్నది. నూటిలో 20 వ వంతు 5 ఎకరములకు లోబడిన భూస్వాములేగల చొరపి. తాలూకాయందు (సూరతుజిల్లా) పంటలు వాగున్నట్లు చలించి ప్రభుత్వమువారు 180/0 భూమికి స్థూలధికించిరి. ఈ విధానము అనుబంధపుటకు శాసనసభల స్వాధీనమునందు చలవలెనన్న రిజిస్ట్రాక్షన్ ముద్రలపర మొనర్చవలెనని రా. బ. కేటుగారినిరి. జాబువుగారు బిల్లునకు ప్రతికూలముగ మాట్లాడుచు పేవరికమునకు ముఖ్యమంత్రిగారిము అజ్ఞానమనిరి.  
స్వామి నారాయణగారు ప్రతికూలముగ మాట్లాడుచు ఉన్న వాళ్ల కెక్కువయిచ్చి తేనినాటికి ఉపపాదించు పద్ధతి యీ బిల్లు తలపెట్టబడినది. బొంబాయి పార్టీలవైపు పెట్టబడినట్లు సర్ మినిలాలుగారి చట్టమును సరిపాడించును. సజరాతను దక్కన భూములను జమీందారీపద్ధతికి వచ్చుచున్నవనియు దురుజ్జేతము యీ చట్టమునందు గలదు. వ్యవసాయదారుల భూములును వారివద్దనుండి తీసికొనరాదు.

సెల్లమెంటు కమిషనుకు అందర్ననుగారు, డా|| అంథే దుర్రుగారు చట్టమును బలపరచిరి.

సర్ మినిలాలు మెహతాగారు బయలుపెట్టెను సెలెక్షన్ మిటీయందు సమరాల ప్రతిపాదించుటకు తనకెట్టి అభ్యంతరము లేదనిరి. బిల్లు మొనటిసారి చదివినపట్టు సెలెక్షన్ మిటీకి పంపబడెను. (అ. వెను.)

#### నూతన పక్షము

పూనా, ఆక్టో 10:—బొంబాయి శాసనసభలో సాంఘిక పక్షపాతములు చెలరేగియున్నందున వానినిన సమ్రుద్ధి కలుగకుండ సంరక్షించు సుదేశ్ మిటీ 20 మంది సభ్యులుగూడి నూతన జాతీయపక్షము సేర్పాటు చేయజూచుచున్నారు. (ప్రీ. వెను.)

### కర్నూలు డి|| ము|| కోర్టులో

అ. నె. 403/1927

వాద్య:—నక్కెత్తిన్న వస్త్రాలు (తమకు గానున్న, కటారుకొండ గ్రామములోని గొల్ల విశ్వ బ్రాహ్మణ మూదిగెకులములకుచేసిన యితిరులందరి తరపున న్నూ.)

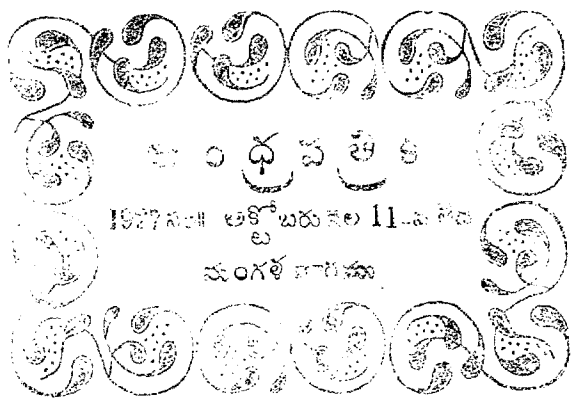
V. S.

ప్రతివాద్య:—ఆలాశి నాచెడ్డి వస్త్రాలు (తమకుగానున్న కటారుకొండ గ్రామములోని గొల్ల విశ్వ బ్రాహ్మణ మూదిగెకులములకుతప్ప తక్కిన కులములలో చేసిన హిందూమతస్థులకుగానున్న.)

కటారుకొండ గ్రామములో కమ్మవాని పూరవా కలివద్దనుండు శివాలయమునందే సేరుగా వృత్తరము నకు ఆంజనేయస్వామి దేవాలయముమీదగానున్న గ్రామమునకు తూర్పున మల్కాలపూరవారిని గుండ జంగంవాండలయింటికొడి నిలుపురాయమీదగా నశ్చిముగూడండు మలివక సర్కారువచ్చిరస్తా మీదగానున్న వాద్య తాము కోరినవస్తువు బాబుజుత్రలతో నిరాటంకముగా రాకపోకలు గలుగు హక్కును స్థాపించుకొనుటకున్నా, నవరహక్కుకు ప్రతివాద్య అభ్యంతరముచేయకుండా వారి వైన యిత జడ్జ్ కొరెడుకున్న వైవాహికాఖలుచేయున్నారు. వాయిదా 15-10-27 తేదీన వున్నది. ఎవరికైన ఆక్షేపణప్రయత్నము వాయిదానాడు కోర్టుకు హాజరై మనవి చేసుకొనవచ్చును.

య. రంగారావు  
వాదుల ప్లేడరు





## మదరాసు శాసనసభ ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము.

శాసనసభ

ఈనెల 18 వ తేదిన ప్రారంభమగు మదరాసు శాసనసభలో చర్చించదగిన చట్టములు, తీర్మానముల గూర్చి విన్నవించునట్లు జరిగిన బాలకులలో, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయపు సవరణచట్టములు ప్రథమ స్థానము నలంకరించెను. చానలి రామసోమయాజులు, దండు నారాయణరాజు, పిల్లలమర్రి ఆంజనేయులు, గొల్లపల్లి జమీందారు, పి. సి. ఎతిరాజులు నాయుడు, కె. వి. ఆర్. స్వామి, అయ్యదేవర కాలేశ్వరరావు, సి. ఓ. బి. రెడ్డి, పి. సి. వేంకటపతిరాజుగారు విశ్వవిద్యాలయపు సవరణచట్టములను ప్రవేశపెట్టెదరు. సవరణచట్టములు, స్థలములతగాదా కేసు మిచ్చు సనుటకు సందియములేదు. సి నేటుసభనుండి వివాదరంగము శాసనసభకు మార్చబడును. విద్యావిభాగము మున్నగు ముఖ్యసమస్యలపై దృష్టిని నిగుడించుటకు మారుగ, ఆంధ్రప్రముఖులు స్థలముల తగాదాతో ప్రాద్దులమిచ్చుతో చనియము. ఇట్టి తగాదా, అంతర్మండలవైషమ్యములకు తావిచ్చి, ఆంధ్రులసంఘీభావమునకు భంగము కలిగింపవచ్చును. ఇట్టికేతి ఆంధ్రులసత్వరాభివృద్ధికిగాని, ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణమునకు గాని, తోడ్పడ నేరదు. కాంగ్రెసు వ్యవహారములలో, ఆంధ్రులలో చీలిక లభిశముగ నున్న వని, వెలులవా రనుకొనుచున్నారు.

ఇతర విషయములు దయినను విశేషము లేదని యనుకొనుటకు, స్థలముల తగాదాలు వెలువలవారి కవకాశ మిచ్చుచున్నది. గత సి నేటు సభలో, సభ్యు లెల్లరును గలసి ఏకాభిప్రాయమునకు వచ్చుటకు ఏ లున్నను, అట్టి మహదవకాశమును బారవిడిచిరి. నాల్గవ కేంద్రము సంగీకరించినచో, ఎట్టి సప్తము గలుగకుండుటయ గాక, అన్నిప్రాంతముల వారికిని సౌకర్యమేర్పడెడిది. ఇందుకు మారుగ, ఆంధ్రదేశ మధ్యస్థానమునుండి కార్యస్థానమును దీసివైచి, మూడమూలకు గొంపోవుటకు నిశ్చయించిన సభ్యుల సభిసంధింప జాలము. ఆంధ్రదేశాభ్యుదయ దృష్టితో సభ్యు లీ విషయమును తిలకించి యున్నచో, ఇట్టి తీర్మానమునకు గడంగెడివారు గారు. కార్యస్థానము బెజవాడలో నుండుట, ఆంధ్రదేశపువివిధప్రాంతములవారికిని సౌకర్యముగ నున్నదని యంగీకరింపక తప్పదు. ఈవిషయము నిదివరకు పశ్చిమాంధ్రులును, బెత్తరాంధ్రులును, దక్షిణాంధ్రులును గూడ అంగీకరించిన యుండిరి. ఎల్లరుకును సౌకర్యదాయకమగు స్థలము వేరొకటి లేదని తలచుచునే యుండిరి. విశ్వవిద్యాలయమున కే గాక, ఆంధ్రదేశమున కంతకును సంబంధించిన ఇతర వ్యవహారములకును బెజవాడ సహజకేంద్ర

మయినది. పెక్కుసభలు, సమావేశములు బెజవాడలో జరుగుటకు, తత్ప్రదేశసౌకర్యమే ముఖ్యకారణము. అందుచే ఆంధ్రదేశమున కిది సహజకేంద్రమయినది. నేడు కార్యస్థానము నొకవేళ దీసివైచినను, ప్రస్తుతవివాదము లంతరించి స్థలముల తగాదాలు వెనుకబట్టిన పిమ్మట, బెజవాడలో మరల కార్యస్థానమును, కేంద్రమునుగూడ నెలకొల్పవలసిన యవసరము గలుగక మానదు.

అట్టిమార్పుతో బనిలేకుండ యిప్పుడే ఆంధ్రప్రముఖు లెల్లరును ఏకమై నాల్గవ కేంద్రమును నిర్మించుటకును కార్యస్థానమును మార్చకుండుటకును నిర్ణయించుకొనుట మేలు. నాల్గవ కేంద్రమునకు ప్రభుత్వమువారి రద్దుజేప్పెదరను ఆక్షేపణతో బనిలేదు. శాసనసభలో నాల్గవ కేంద్రమును నిర్మింప నిశ్చయించుచో ప్రభుత్వమువారు నిరోధింపబోదు. గోదావరి ప్రముఖులు నాల్గవ కేంద్రపు ఏర్పాటు నిదివరకంగీకరించిన యుండిరి. మూడవ కేంద్రమును రాజమండ్రినుండి దీసివైచి బెజవాడలో పెట్టవలయునని విశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షుడయినను మనఃస్ఫూర్తిగ గోరలేదు. నాల్గవ కేంద్రముకొరకు ఉపాధ్యక్షులు ప్రభుత్వమువారితో నెలుల పోరాడరో, ఉభయులమధ్య జరిగిన ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు దెలుపగలవు. సి నేటుసభ వారిదివరకు నాల్గవ కేంద్రతీర్మానము నామోదించి యుండిరి. అందుచే నిటీవల బయలుదేరిన అనవసరాందోళనమునకు మధ్యమండలములవారు ఉత్తరవాదులు గాజాలరు. జరిగినదేమో జరిగినది. ఆవేశములమధ్య ఎవరి పట్టుదలలు వారికి ప్రధానమయినవి. సి నేటుసభా దృశ్యమునే శాసనసభలోని కీడ్వ సవరణములేదు. శాసనసభలోనయినను ఆంధ్రదేశపు కీర్తిని కాపాడుట ముఖ్యవశ్యకము.

శాసనసభలో ప్రతిపాదించబడు సవరణ చట్టములు నిదివరకు ప్రచురించియుంటిమి. కే. వి. ఆర్. స్వామిగారి చట్టమునందు, విశ్వవిద్యాలయ కార్యస్థానమును బెజవాడనుండి ప్రస్తుతపు కేంద్రములలో దేనికయినను మార్చవలె నని కలదు. స్థలనిర్ణయమును ప్రభుత్వమువారికే విడిచిపెట్టవలయునని, కే. వి. ఆర్. స్వామిగారు కారణోద్దేశ్యములలో వివరించిరి. దండు నారాయణరాజుగారి చట్టము గూడ ఈమార్గమునే అనుసరించుచున్నది. కడచిన సి నేటు సభ వారు కార్యస్థానమును అనంతపురమునకు మార్చవలె నని ఖండితముగ దెలుపుటచే, ఏ రిరువురును తమచట్టములను తిరిగి సవరించుకొందురో, లేక యుపసంహరించుకొందురో చూడవలయును. చానలి రామసోమయాజులుగారి చట్ట మటుగాక, కార్యస్థానమును బెజవాడనుండి దీసివైచి, రాజమండ్రిలో నుంచవలయునని ఖండితముగ దెలిసినది. కడచిన సి నేటు సభవారి తీర్మానమును ఏ రంగీకరించునెడల, ఈచట్టమును తప్పక యుపసంహరించుకొనవలసివచ్చును. లేనియెడల, గోదావరి ప్రముఖులు అనంతపురమున కిదివరకు జేసిన సహాయము వర్ధమగును. పి. సి. వేంకటపతిరాజుగారి చట్టము, కార్యస్థానమునందు మాత్రమే అనర్హ తరగతుల నుంచవలయు నని కోరుచున్నది. కాళేశ్వరరావుగారి చట్టము, రాజమండ్రి బదులు బెజవాడను కేంద్రముగ జేర్చవలయు నని యు, గొల్లపల్లి జమీందారుగారు బెజవాడలో నా

ల్గవ కేంద్రమును స్థాపించవలయుననియు, పిల్లలమర్రి ఆంజనేయులుగారు గుంటూరులో నాల్గవ కేంద్రమును స్థాపించి, కేంద్రపు సరిహద్దును పదినుండి ఇరువదిమైళ్లకు బొంచవలయు ననియు, తమతమ చట్టములందు గోరిరి. విశ్వవిద్యాలయ భవనములను సీతానగరములో నిర్మింపవలయునని, ఆంజనేయులు గారు కారణములలో వివరించిరి. కార్యస్థానమును గుంటూరుకు మార్చవలయునని, పి. సి. ఎతిరాజులు నాయుడుగారి చట్టము దెలుపుచున్నది. ఎవరికి వారే యనుకీరిసి, ఆంధ్రప్రముఖులు ఇచ్చవచ్చిన విధమున సవరణచట్టములను పంపుటవలన, ఆంధ్రాభిప్రాయము రాబోవు శాసనసభలో పరిపరి విధములు వెల్లడిగాగలదు. ఇట్టిదుస్థితి కవకాశము లేకుండ, ఏకగ్రీవాభిప్రాయము వెలువడుట కింకను ఏలు దప్పిపోలేదు. కార్యస్థానమును బెజవాడనుండి వెకలింతుటవలన, వివిధప్రాంతముల ఆంధ్రులకును సప్తము గలదుగాన, విశాలదృష్టిని బఱపి దానిని కడలింపకుండుటకు సభ్యులెల్లరును సమ్మతించుట విశేషము. లేనియెడల పొట్టపై నలిగిన ఇతర యవయములవలె, త్వరలో సప్తమును పొందవలసి వచ్చును. కార్యస్థానమునందు నాల్గవ కేంద్రమును నెలకొల్పుచో, ఇది వరకే ర్పడిన మూడు కేంద్రములకును ఎట్టిసప్తము పొట్టిల్లకుండుటయగాక మధ్యమండలములకు తగిన విద్యా సౌకర్యము లేవును. నాల్గవ కేంద్రమువలన మిగిలిన మూడు కేంద్రములును కృత్రిమ ననుట వట్టి భ్రమ దప్ప వేరుగాదు. ఆంధ్రసభ్యు లందరును కలసి ఒక్క సవరణచట్టమునుమాత్రమే గావింప ప్రయత్నించుట లాభకరము. ఈ విషయమును గూర్చి యోచించునపుడు ఉత్తరసర్కారులు దత్తమండలము లను భేదములను బైకి దెచ్చుటకన్నను అసభ్యము వేరుండబోదు. మే మిదివరకు సూచించినటుల వైనాముములు దాస్యచిహ్నములు గాని ఆంధ్రదేశాభివృద్ధిములు గావు. ఆంధ్రదేశమునందలి కొన్నిభాగము లొకమారును మరికొన్నిభాగము లింకొకమారును బ్రిటీషువారిపర మయ్యెడు. అట్టి విభేదములను పట్టుకొని యొకను ప్రేలాడుట కన్నను అవి నేకము వేరుండదు. ఆంధ్ర స్వస్థిగలుగవలె ననిన నిట్టిభేదములను ఆంధ్రులు తమమనములనుండి ఎంతత్వరలో దొలగించుకొనిన నంత మేలు. దత్తమండలము లనునవి వెనుకబడి యుండుటకు ప్రజల దార్శిద్యమే కారణము. దార్శిద్యమునకు నీటివనతులను పల్లపుసాగును లేకుండుటయే ముఖ్య హేతువు. కేవలకర్షణములపై నాధారపడు ప్రదేశములు ఔమముల కాకరమగుట సహజము. ఉత్తర సర్కారులం దయినను మెరకప్రదేశముల ప్రజల్లా మిగుల బాధ నొందుచుందురు. ఆంధ్రరాష్ట్రము సిద్ధిచునేని ఆంధ్ర దేశపు జలాశయములను వృద్ధి జేసికొనుట కవకాశము గలుగును. అప్పుడు పశ్చిమాంధ్రము పాడిపంటల సమృద్ధితో విలసిల్లుననుటకు సందియములేదు. ఇప్పటికిని ఆంధ్రభాషాభిమానమందుగాని వాఙ్మయాభిమానమునందుగాని పశ్చిమాంధ్రము వెనుకంజ వైచుటలేదు. ఇప్పటి నుండియు రెండు విశ్వవిద్యాలయములు గావలయునని ఆందోళన సలుపుటవలన ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమే అదృశ్యము గావచ్చును. ఇటులనే రెండు ఆంధ్ర రాష్ట్రముల గోరుట వలన



అంధరాష్ట్ర మెన్నటికిని సిద్ధిపడు. ఒక్క విశ్వ విద్యాలయమును పోషించుటకే ప్రభుత్వమువారు నముచితరీతిని తోడ్పడుకొడగ, రెండవ విశ్వ విద్యాలయమునకు ధనము లభించుట దుర్లభ మగును. అందుచే కార్యస్థానమును నిర్ణయించు నపుడు రెండువిశ్వవిద్యాలయములు వచ్చు నని ఆశ బెట్టుకొనక ఆంధ్రదేశసాకర్ణము నంతను బాటించి మధ్యప్రదేశ మగు బెజవాడయందే కార్యస్థాన మును నిలిపి నాల్గవకేంద్రము నక్కడ స్థాపింప నంగీకరించుట ఆంధ్రప్రముఖుల ధర్మము. ప్రస్తుత వివాదములను దొలగించుట కితకన్నను వేరు మార్గము కనుపింపదు. రాబోవు శాసనసభ అను కూర్చునిర్ణయమునకు తా మొనంగుగాక!

### డాక్టరు బిసెంటుగారు: రాజీయ ప్రచారము

డాక్టరు బిసెంటుగారు లేవదీసినము ఇంగ్లండు నుండి హిందూదేశమునకు పయనమగుదురని మా ప్రత్యేక తంతివార్త చెలుపుచున్నది. బిసెంటుగారి జగద్గురు సందేశముతో నేకీభవింప వచ్చును, వీకీభవింపకపోవచ్చును. నూతనజాతి కాలిఫోర్నియా, న్యూజిలండు, ఇంగ్లండులలో నుత్పదించు చున్నదను సభిప్రాయము గూర్చి భిన్నాభిప్రాయ ము లుండకమానవు. ఇటులనే ఇంగ్లండు, అమెరికా జర్మనీలు గలసి ఏకసమాఖ్యగ నేర్పడుననియు, ఇక ముందీ సంయోగము యుద్ధముల సంతరింపజేయు ననియు, బిసెంటుగారు రూటరుతో జెప్పిన విషయము, సామాన్యబుద్ధికి సహేతుకముగ గోచరింపదు. ట్యూటానిక్ జాతి కింకను ప్రత్యేకతలు ములు గలవని దోషదు. నేడు ఇంగ్లండు, అమెరికా కాలుధ్య తీవ్రవిభేదములు పొడసూపుచున్నవి. ఇంగ్లండు జర్మనీల మధ్య బలవద్విరోధము ప్రబలి ఎంతకాలమోగాలేదు. వెనుకటివలె, లాటినుజాతు లనియు, ట్యూటను జాతు లనియు, మంగోలియా జాతులనియు, ప్రత్యేకించుట కవకాశము గనుపింపదు. ఈ తరగతులలోనే పరస్పర విరోధములు గలవు. ఇటలీ, ఫ్రాన్సుల మధ్య మనఃస్పర్ధలుగలవు. చిరాజపానుల మధ్య మనఃస్పర్ధలు గలవు. స్వయం నిర్ణయసూత్రము నంగీకరించి చిన్న పెద్ద యను భేదములేక అన్ని జాతులకును స్వేచ్ఛచిచ్చి, యుద్ధములను బహిష్కరించిన గాని, శాంతి ప్రబలదు. కేవలము పెద్దజాతుల కలయికవలన, శాంతి రక్షింపబడునని తలచుట కవకాశములేదు. ఏబాల్కను లలో నో చిన్న జాతులు పోరాడుకొనునో, పెద్దజాతులు గూడ పోరాడుకొనుట మౌనములయినది. అందుచే బిసెంటుగారి ట్యూటను సమాఖ్య విషయమై అభిప్రాయ భేదముండుట సహజము. ఈ విషయము తెలులున్నను, హైందవ స్వపరిపాలనోద్యమమునకై తామును, కృష్ణమూర్తి గారును, సంతతకృషి సలిపెద మని, బిసెంటుగారు చెలిసిన సంగతులు భారతీయులలో నుత్సాహమును పురికొల్పకమానవు. స్వపరిపాలనోద్యమ మింసమయమున చాల మందగించియున్నది. హోంరూలు ఉద్యమము నిమిత్తము, డాక్టరు బిసెంటు గారు వెనుక నెటుల బనిచేసిరో, భారతీయులు మరున జాలరు. ఆమెనంకల్పబలము అసాధారణము. కార్యదీక్ష అపారము. బిసెంటుగారు మరియొకమారీయుద్దమముకొరకై యావచ్చుకొని భారబోయు

నో, మరొక ప్రజాప్రబోధము గలుగు సనుటకు సందిచుములేదు. జాతిమతభేదములను పాటింపక, జాతీయభావదృష్టితో రాజకీయప్రచారము నలుప గల నాయకులు అరుదగుచున్నారు. జాతిమతభేదములు వారి దృష్టి నెక్కుడుగ నాక్రమించుచున్నవి. ఇట్టిస్థితిలో స్వరాజ్యసంపాదనకై నడుము కట్టనొచ్చిన వారెల్లరును ధన్యులు. బిసెంటుగారి రాజకీయప్రచారము, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికి తోడ్పడుగాక యనియు ఇతరనాయకులుగూడ ఈవిషయమై శ్రద్ధ వహించెదరుగాక యనియు, కోరెదము.

### హైదరాబాద్ న్యాయవాదులు: పోలీసునిపూ

హైదరాబాద్ న్యాయవాదుల సమావేశములో మాడపాటి హనుమంతరావుగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానము చాల ముఖ్యమయినది. నైజాము ప్రభుత్వప్రకటనయందు లాయర్లపై పోలీసువారు ప్రత్యేకముగ నిఘా యుంచవలెనని కలదట. ఈ భాగమును తీసివేయవలయు నని హనుమంత రావు గారు గోరగ, వీరికోర్కెను న్యాయవాదులసమావేశమువారి రామోదించిరి. న్యాయనిర్వహణమునందు న్యాయాధిపతులును న్యాయవాదులును సమముగ పాల్గొనుచుదురు. ఉభయులకును సమాన బాధ్యత గలదు. అన్ని దేశములలోను న్యాయవాదులు ప్రజాహితజీవితమునందు ఉన్నతస్థానము నాక్రమించుచున్నారు. వీరినుడియే సామాన్యముగ మంత్రులు గొరకబడు చుదురు. ఇట్టి తరగతివారిని పోలీసువారు కనిపెట్టి యుడవలసినదని కోరెడి ఉత్తరువు న్యాయవాదులకేగాక దానిని ప్రకటించినవారికి, గూడ అవమానకరము. న్యాయవాదులు రాజదోహమును వ్యాపింపజేసెదరని తలచుటకన్నను ప్రమాదము వేరండదు. న్యాయవాదులకు నముచితరీతిని గౌరవించి వారి సహాయమును పొందుటకు మారుగ వారిని అనుమానముతో జూచుట న్యాయవాదవృత్తిని అగౌరవపరచుట యగును. న్యాయవాదులసమావేశపు తీర్మానము గాంచినయెను, నైజాము ప్రభుత్వమువారిట్టియుత్తరువును వెంటనే యుపసంహరించుకొనుట మేలు.

### రిజర్వు బ్యాంకు చట్టము

రిజర్వు బ్యాంకు చట్టమును విచారించుటకు నవంబరు నెలలో భారతశాసనసభ గూడునని, ఇది వర కూహింపబడెను. అట్టిమూహ కవకాశము లేదని, నేటి అసోసియేటెడ్ ప్రెస్సువార్త బట్టి గ్రహింపవచ్చును. రిజర్వు బ్యాంకు చట్టము గూర్చి ఇండియా ప్రభుత్వమునకును ఇండియా మంత్రికిని మధ్య ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుగు చున్నవట. మద్రాసు మెయిలుపత్రికకు చెలిసిన సమాచారము బట్టి స్టాకుహోల్డరుల విధానమును ఇండియామంత్రి గారు నిరాకరించి రనియు, రిజర్వు బ్యాంకు చట్టము నికమిద, వారు సాగింప నవకాశ మియరనియు, చెలియ గలదు. ఆంగ్లో-హైందవప్రతికా విలేఖకులకు ప్రభుత్వరహస్యములు సులభముగ చెలియు నను ప్రతిగలదుగాన, యావార్తనిజమనియే ఎంచవచ్చును. సర్ బేసిల్ బ్లాక్స్టుగారికి అమెరికాలో మరియొక యువోగము దొరకెనను వార్త చేరుటచే, రిజర్వు బ్యాంకువిల్లు అస్తమింపగనే, బ్లాక్స్టుగారుగూడ ప్రస్తుతపదవికి రాజీనామా నిచ్చెదరని

తలుపవచ్చును. ఈరీతిని చట్ట మంతరించినందులకు చింతింప బనిలేదు. హిందూదేశప్రజలే గాక, ఇండియా ప్రభుత్వముగూడ ఎంత నిస్సహాయస్థితిలో నున్నదో దీనినిబట్టి గ్రహింప వచ్చును. స్వరాజ్య సిద్ధివలనగాని భారతీయుల కోర్కెలు నెరవేరవను సత్యము యివ్వడు గనుపించినంతస్థితిముగ నిది వర కెన్నడును గనుపింకలేదు.

### హిందూమహమ్మదీయసమన్య

ఆర్యసమాజప్రచారకు లగు స్వామీ సత్యానందగారిని చంపుటకయి మహమ్మదీయ హింస ప్రయత్నించుటవలన, హిందూ మహమ్మదీయ సమన్య మరింత విషమ మయినది. నేటివార్తలలో నానక్ చందుగారను మరియొక హిందువు వధింపబడినటుల గలదు. హిందువు లందరును, హిందూరక్షణకై నడుముకట్టవలయు ననియు, మహమ్మదీయులకు ఐకమత్యముతో బనిలేదని, మీరటులో జరిగిన మహమ్మదీయసభాధ్యక్షుని ప్రసంగమువలన విదితమయ్యె ననియు, ఒక్కసంఘము వారు శాంతిని భంగపరచుచుండునంతవరకు శాంతిగాని ఐకమత్యముగాని గుదురదనియు, లబ్ధిరానిగాని ప్రతికాప్రతినిధితో నుడివిరి. లబ్ధిరానిగాని అభిప్రాయము నిరాశకు ఫలితమనుటకు నంది యము లేదు. అయినను జాతీయవాదులగు హిందువులుగాని మహమ్మదీయులు గాని, సఖ్యప్రసర్ధనము కొరకయి చేయదగిన ప్రయత్నములను వికనాడ గూడదు. అన్నిటికన్నను ముఖ్యమగు దేశస్వాతంత్ర్య సంపాదనప్రయత్నమును చురుకుగ సాగించుకొలదియు, ప్రస్తుతవైషమ్య మంతరింపగలదు.

### మహమ్మదీయ సంచారము

కల్లికోట మ్యునిసిపలసంఘమువారు సన్మానపత్రము సర్పింపదలచుట గాంధీమహాత్ముడు కల్లికోటకు వచ్చినపుడు సన్మానపత్రము సర్పింపవలెనను తీర్మానమును మ్యునిసిపలు సంఘసభలో సి. అచ్యుతను (స్వరాజ్య)గా రుపపాదించిరి. కె. మీదనమానకు (స్వరాజ్య)గా రనునదించిరి. తీర్మాన మేకగ్రీవముగా నామోదింపబడెను. (ప్రీ ప్రెసు)

### మైసూరు శాసనసభ

అడ్డర్స్ మెంటు ప్రతిపాదనల నిరాకరించుట. మైసూరు, అక్టో 10:—నేడు మైసూరు శాసనసభ యందు కె. టి. బావ్యంగారు తాను పంపిన అడ్డర్స్ మెంటు ప్రతిపాదక న్యాయపత్రికను మైసూరు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు సి. సేథిందుకు సంబంధించినది యేమయినదని అడుగ అడగెను. తనహించిన దివానుగారు కారణముల చెలుపకడే ఆవిషయము చర్చింపరాదని నిరాకరించిరి. బెంగళూరు మునిసిపాలిటీనిగూర్చి కేరొక అడ్డర్స్ మెంటు సూచననుగూడ నిరాకరించిరి. స్థానికవిషయమును గూర్చి శాసనసభలో కాలము వృథాజేయరాదు. ఎవరయిన కొందరు రాయబారము వచ్చినవో వారితో చర్చించెద ననిరి. అనవరమగువో మునిసిపలసభ్యులు అధ్యక్షునిపై విశ్వాసరాహిత్యతీర్మానము గావించనప్పు ననిరి. (ప్రీ ప్రెసు)

### చీనా స్వాతంత్ర్యదినము

కలకత్తా, అక్టోబరు 11:—చీనా ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వ వ్యతిరేకమును నిన్ను కలకత్తాలోని వైసియులు అత్యుత్సాహముతో జరిపిరి. నీలిజెండాలు ఎగురవేయుచు పాడుచు వైస పట్నంలో ఊరేగింపులు జరిగెను. (ప్రీ ప్రెసు)

# విదేశవార్తలు

## రషియా ప్రాతాధికారులవధ

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంత్ర)

మాస్కో, అక్టో 10:—ప్రతిరోజు రషియాలో పెద్ద ప్రభుత్వోద్యోగులు సైనికాధికారులు జంపబడుచున్నారని చెబుచున్నది. అందుచే చాలమంది ప్రాతాధికారులు అధికారులు దేశమునుండి పారిపోయి గ్రామములలో చాచుకొనుచున్నారు. పోలీసులు బలవంతము సరిహద్దులలో కావలిగాయుంటుంటే వీరు దాటిపోవుటకు వ్యర్థప్రయత్నములే.

తెల్లినెంటు కాపెనుగారు 10 రోజులలో హలండు నుండి బేరేవియాకు పోయిరి గొప్పగా చెప్పుచున్నారు.

## డాక్టరు బెనంటుగారు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంత్ర)

లండన్, అక్టో 10:—12 తేదీని బెనంటుగారిండియాకు బయలుదేరుచున్నాడు. కాలిఫోర్నియా న్యూజెలండులోను గ్రేటు బ్రిటనులోను త్రొత్తలాతి అసాధారణ నూత్నుబుద్ధిగలవారు బయలుదేరుచున్నారని చెబుతారు. ఈమె నూతనశిక్షణను వారు నూతనగర్వపుబంధు సందేశమునకు మూలపురుషులగు నందురు. ముందు యువములు లేకుండజేయుటకు బ్రహ్మ, ఆమె రికా జ్యునిగలిసి ఒక గొప్పసంఘముగా ఏర్పడవలెనని చెబుతున్నారు.

తానను కృష్ణమూర్తిగారును సామ్రాజ్యోత్సవమున భారతదేశస్వపరిపాలనమునకు పాటుబడెన మనిరి. మొన్న లభించిన 2500 పాతల చిత్రము నెట్టుపయోగించుటకు నిశ్చయించలేదనియు వెళ్ళు ముతయుద్దములు సామ్యుచే నీతి బాహ్యమునుచున్ననని భయపడుచున్నననియు ఆమె చెబుతారు.

## న్యూ సత్వత్వేల్లు ఎన్నికలు

ప్రభుత్వము పరాజయము బొందవచ్చును

సిడ్నీ, అక్టో 9:—న్యూ సత్వత్వేల్లు ఎన్నికలు తీవ్రముగ నున్నవి. మంత్రులగులలోనే తీవ్రముగ భిన్నాభిప్రాయములు విభేదములు కలుగుచున్నవి. అందుచే కార్మిక ప్రధానామాయుడు బ్యాంగుగారు ఒక్క జాతీయవాదులు ప్రభావము గలిగిరిగదామనేగాక ఇండిపెండెంటు వర్గమువారి నిరోధమును గూడ ఎదుర్కొనవలసివచ్చినది. నేటితెక్కలకూడ ప్రభుత్వ పక్షమునకు 41 స్థానములు, జాతీయవాదులకు 34 స్థానములు లభించినవి.

ఎన్నికలలో ఒకరినొకరు తిట్టుకొని ప్రమాదము సల్పిరి. లండన్లోకితినము పరువునందునకు దావాలలోనికిగూడ దిగినది. న్యూసత్వత్వేల్లు బ్యాంగుగారికి సిడ్నీ కార్మికసభవారు చేయూతగా యున్నారు. మితవాదులను అన్వేరియ కార్మికసంఘమువారు తోడ్పడెన రనుచున్నారు. బ్రూనుగారు ప్రతిపక్షుల కనుమలముగ ప్రచారముచేసిరి. బ్యాంగుగారు ప్రజాస్వామ్యతత్వము ఎన్నిటిని నీటకలిపి రగిరి.

పిలుపులు చాలవలసివచ్చిరి. ఉభయపక్షముల విశ్వాసముగా నేయున్నది. ప్రతిపక్ష వాయుకుడు బ్యాంగుగారు జాతీయవాదులు ప్రజాపక్షమువారు కలిసి ఎక్కువగా ఏర్పడుచురనియు 10 మంది ఎక్కువగా యువములయొ అనుచున్నారు. ఇంతవరకు ఇండిపెండెంటు కార్మిక ప్రభావము ప్రాచీనిధ్యములో ఏమియు మార్పుకలగలేదు.

ల్యాంగుప్రభుత్వము ఓడిపోవునూదనలు కన్పించుచున్నవట. ప్రతిపక్ష వాయుకుడు బ్యాంగుగారు ప్రభావమును ప్రభుత్వమును ఓడించె రుచుకొనుచున్నారు. పిలుపులలో 76 మంది నూటికి ఓటులేసిరి.

వియన్నాలో భూకంపము

వియన్నా, అక్టో 9:—నిన్న సాయంత్రము భూకంపముచే నగరమునంతట కలకలము కలిగింది. ఇంతకంప మొన్నడును లేదని తలచుచున్నవారికి అనిపించినది. కొంతవరకు కొంత అస్తి పాడైనది. యెరికిరి గాయములు తలలలేదు.

## సకలత్వాలాగారు

భారతీయులు బ్రిటిషు కార్మికవత్తుమును ఏవగించుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంత్ర)

లండన్, అక్టో 10:—కమ్యూనిస్టుసభలో తన ఇండియా సంచారముగూర్చి సకలత్వాలాగారు నిట్లనిరి:—బ్రిటిషు రుద్రపువు రాంకేషు న్నో నాలుగార్లు మూడు నాళ్ళ భారతదేశ పరిపాలన ప్రవర్తనచే భారతీయులకు బ్రిటిషు కార్మికవత్తును అంటే అసహ్యము పుట్టినది. ఇంకను వారి నాయకులవై అంతటను నుగుడ లాదును నేయున్నది. నాయకులొకను స్వప్రయోజనమునకే ఇంకను ప్రాకులాడుచున్నారు.

సామ్రాజ్యకాంక్షను ఖండించుచు తీర్మానించిరి సభవారు.

సర్ వి. చాంబర్లెనుగారు

ర్యస్, అక్టో 9:—సర్ ఆస్టిక్ చాంబర్లెనుగారు నేటి రాత్రి లండనుకు బయలుదేరిరి. నిన్న బ్రహ్మండుగారు విన్సోస గిరి పరీష్కారముగాకలిసిన విషయము లన్నిటియందును మామూలుగ విశ్వాసముతో గూడుకొన్న ఒకంబుక కుదిరినటులే ఏకాభిప్రాయ మున్నవని చాంబర్లెనుగారు చెబిరి.

లండన్, అక్టో 10:—చాంబర్లెనుగారు లండనుజేరిరి ఎవరితోను ఏమి మాట్లాడ ననిరి.

## కీ. శే. మా గంటి కన్న పూర్ణా

దేవి గారు

శ్రీయుగ మాగంటి బాపినాడుగారి భార్య చాటపర్రులో 9 వ తేదీ యువయు 20 వ ఏట స్వగృహమున కాలభర్యునియడెను. కొన్నాళ్లనుండి అస్వస్థతగా నుండెను నివరణము అకస్మాత్తుగా జరిగెను. తెలుగు పెంజాతీలలో చక్కని పాండిత్యముగలది. ఇంగ్లీషుగూడ అభ్యసించెను ఆమె కిగు ఖర్చు ఆమె స్వయం కృషివలన గ్రంథరచనవలన సంపాదించుకొనవలెనను యుద్దేశముగలిగియుండెను. రెండు మూడు ప్రతుకల ప్రాసెసు భవలాభమును గలిగెనుగాని ఇంతలో గాంధీమహాత్ముని అసహాయము బయలుదేరెను. ఆపట్టినుండియు కాలగ్రెసుపనిలోనే తన జీవితమును గడపెను. 1921లో ఆనేక తాలూకాలు తిరిగి కాలగ్రెసు సంఘములు స్థాపించి పుట్టలచేర్చి చందాలు వసూలుచేసెను. జిల్లాలో అందరికంటె ఎక్కువపని మాపించుచుండెను. మనోధైర్యముమెండు. ఆత్మవిశ్వాసము ఎడతెగనిది. తనకున్న నగలన్నియు తిలకు స్వరాజ్యనిధి కిచ్చివేసెను. తరువాత నగల భరింపలేదు. 2 మే రూపాయల దుస్తులను కాలగ్రెసువారికి వారియిష్టమువచ్చినట్లు చేయుట కిచ్చివేసెను. ఇదంతయు 1921అగస్తు తీర్మానమునకనుండే, తరువాత విదేశ వస్త్రధారణములనేకనుల గీ మెకారాధూతురాలయ్యెను. మహాత్ముడు ఈమెనుగూర్చి అంతరంగిక దృష్టితోగ్రహించి ప్రేమించుచుండెను. దేశోగ్యము పాడగును జాగ్రత్తయని మహాత్ముడు ఆమెను వారిందియున్నాడు గాంధీజెయులలోనికి పోగానే ఆమె ఇంకను ఎక్కువ పట్టుదలతో ఖాదివ్యాప్తికి పనిచేసెను. ఖర్చుకై చందాల వసూలు చేసెను. మోహనదాసు ఖర్చు పరిశ్రమాలయమును స్థాపించెను. ప్రత్యేకవ్యక్తులు అధికారముండుంచి కాలగ్రెసు అధికారులను తెక్కల తనిఖీచేయుమని కోరెను. రానున్న అఖిలభారత తంతు కారకసంఘ నిర్మాణ మామొకప్పుడే పొడగట్టెను. పరిశ్రమాలయము చక్కగవృద్ధిచేయున్నది. దాని కారణము ఆమెయే. 1922-23 లో ఆమె పక్షివకట్టమే ఆమె యోగ్యము చెడుటకు కారణము. తిరిగి ఆరోగ్యము చేమారలేదు. ఆమె సంస్కరణాభిలాషి. ఒక పంచమబాలికను పెంచుచుండెను. గాని బంధువులును ఇతరులును అట్లును తల్లిదండ్రులను వప్పించివేచిరి. మోదవరకువచ్చి మంచుపలిన లక్షణములన్నియు యున్నవి. ఏ పనిచేయుచున్నను భర్త అనర్థ జీవితాన్ని కుదిర్చి మరై నడచెడిది. భర్తమాటకు ఎరుగుపోయెడిదిగాను. ఆమెలలో నాలుకవలె బంధువులతో గాక ఇతరులయలందును ఆమెవెల్లిన ప్రతివోలునును ప్రేమించుచుండెడిది. ఆమె భరణమున దేశసేవకు గాను ఆంధ్రదేశము గోగ్మయెను. ఆమె 6 నెలల కనుగందునువిడచి పరమపదమునకు బోయెను. (తంత్ర)

## వాతావరణ నితి

1927 సం॥ అక్టోబరు నెల 11 వ తేది మంగళవారము

మామ్యుజ్జ్వలము	గత రోజు గరిష్ఠము	అగ్రము	గత రోజు గరిష్ఠము	గత రోజు గరిష్ఠము	గత రోజు గరిష్ఠము	గత రోజు గరిష్ఠము
బాల్మోరూర్	92.5	74.4	...	4.20	+	1.62
బాల్మోరూర్	90.0	75.8	...	1.16	+	0.27
బాల్మోరూర్	94.8	74.9	...	2.86	+	0.58
బాల్మోరూర్	92.8	78.4	...	4.82	+	2.54
బాల్మోరూర్	85.8	72.8	0.17	1.59	+	0.08
బాల్మోరూర్	87.4	67.8	...	1.04	—	0.78
బాల్మోరూర్	...	...	0.83	1.46	—	0.06
బాల్మోరూర్	95.5	76.7	...	3.65	+	1.89
బాల్మోరూర్	95.9	79.4	...	0.76	+	0.49
బాల్మోరూర్	95.7	78.2	0.02	0.84	—	2.50
బాల్మోరూర్	96.1	72.6	0.11	2.40	+	0.69
బాల్మోరూర్	92.2	71.2	...	0.98	—	1.71
బాల్మోరూర్	86.9	66.9	...	0	—	1.88
బాల్మోరూర్	94.1	72.8	...	1.90	+	0.86
బాల్మోరూర్	92.1	77.5	...	0.82	+	0.64
బాల్మోరూర్	95.4	78.7	...	0.15	—	2.48
బాల్మోరూర్	90.0	79.9	...	0	—	1.08
బాల్మోరూర్	...	...	...	0	—	1.74
బాల్మోరూర్	82.5	72.1	...	0.12	—	2.44
బాల్మోరూర్	81.8	71.1	...	1.71	—	1.98
బాల్మోరూర్	85.8	70.5	...	1.48	—	1.94
బాల్మోరూర్	84.9	71.0	...	3.74	+	1.27
బాల్మోరూర్	83.0	64.4	...	0.27	—	2.88
బాల్మోరూర్	74.1	56.2	...	2.64	—	0.84
బాల్మోరూర్	66.9	49.2	...	0.43	—	5.83

సర్కారులు:—కగటివేడిమి 2 నుండి 3 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. ఆర్ద్రత తక్కువ.

డక్కా:—అనంతపురంలో 0.83" కర్నూలులో 0.17" వర్షించెను. కడపలో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. పగటివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. బల్లారిలో 3 1/2, కర్నూలులో 6 డిగ్రీలు తక్కువ. బల్లారిలో రాత్రివేడిమి 4 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నాటకము:—కడలూరులో 0.11" వర్షించెను. మద్రాసులో చినుకులు పడెను. పేఘములు ఒక మోస్తరుగా నున్నవి. పగటివేడిమి 4 నుండి 7 డిగ్రీలు ఎక్కువ. మద్రాసులో 2 1/2. నెల్లూరులో 3 1/2 డిగ్రీలు రాత్రివేడిమి ఎక్కువ. కడలూరులో 3 డిగ్రీలు తక్కువ.

వీ. వీ. నారాయణ అయ్యర్,

వజ్రాక్షర వాతావరణాన్వేషణ.

## బెంగాలు డెటెన్యూను పాము

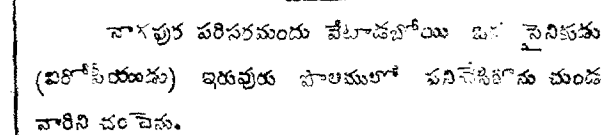
కరచు

అపాయముతప్పినది

నాఖాలి, అక్టోబరు 11:—డెటెన్యూనునోజరంజన గుప్తా గారిని 2 వ తేదీ సాయంత్రము పాము గరచినది. చుట్టు ప్రక్కలవారు ప్రభుమితితో గావించిరి. అపాయానన తప్పినది గాని విషఫలితములవలన బాధపడుచున్నారు. (ప్రీ ప్రెసు)

సీసా 1-3, ర్యు 2-0-0

ఈనందు గనెరియా అను వెగోగమున 21 గంటలలో నివారించి మూత్రద్వారము నుండి వెలువడు స్రావమును మూత్రము విడుదలపప్పును గలుగు చురుకు, పోటు, మొదలగు బాధలను వెంటనే నిలిపివేయును. స్త్రీలకుగలగు యేవిధమయిన కుసుమవ్యాధులయినను ఆశ్చర్యముగా కుదుర్చును. 1172-1766 ఆనందకుటీరము, 3, వైరాగిమఠం ఏడ్చి, మంగళూరు





# సచిత్ర మాసపత్రిక

ప్రతి చంద్రమా సాది నిష్పచురింప బడును

ప్రతీసంచికయందును మూడునాలుగురంగుల చిత్రముల, ఇతరచిత్రములు ప్రచురింపబడును.

చందా సం॥ 1-కి రూ. 6-0-0

విడిపత్రిక వెల అణాలు 10 మాత్రమే.

విడిపత్రికల సచిత్రముగల బంపుటకు పిలుచేడు.

మాదిరిపత్రిక వలయువారు తపాలుబిళ్లలు పంపవలెను.

## ఆశ్వీ జమాన సంచిక - విషయానుక్రమణిక

గులాబి—మండపాక పార్వతీశ్వరశాస్త్రి గారు; సూర్యరా మాంధ్ర నిఘంటువు—చిలుకూరి నారాయణరావు గారు; మురళి మ్రోయించు మోహనమూర్తి యెవరు?—విన్నకోట వెంకటరత్న శర్మగారు; భారతాంధ్రీకరణము—ఎత్తాపైగడ—కోరాడ రామకృష్ణ య్య గారు; మాయమ్మచలవ—‘వాసు’; పుష్పాంజలి—కవికంఠపాశ ము—మానసల్లి రామకృష్ణకవి గారు; ఆహ్వానము—కొమరవోలు నాగభూషణరావు గారు; ఆనందకందము—క్రొత్తపల్లి సూర్యరావు గారు; శివపూజ—ఏనుగు తమ్మిరాజు గారు; కుక్క-కాటకు చెప్ప చెబ్బ—వెంకటి నాగభూషణం గారు; శబ్దభేదనము—మద్దిపట్ల వెంకటరమణయ్య గారు; ప్రతిమానాటకము—నేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి గారు; హృదయావేదనము—జనమంచి సీతారామస్వామి గారు; బృంసదెన కేగుచున్నాడు సందుపట్టి—సండిత పురాణం సూర్యనారాయణతీర్థులు గారు; నాచి—ఆంధ్ర కేషగిరిరావు గారు; నీరథము—విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారు; స్పష్టి సందర్శనం—చామకూర సత్యనారాయణ గారు; లవంగలత—జయదేవారెడ్డి గారు; కచటతనలు—భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు గారు; రావణనితో కుంభకర్ణుడు—

కొడలి వెంకటసుబ్బారావు, కామరాజగడ్డ శివయోగానందరావు గార్లు; ఆంధ్రులెవరు?—గాడె నరసింగరావు గారు; కోకిల గీతములు—కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి గారు; ప్రపంచరాజకీయరంగము—హిందూదేశము—నేత్రకంటి శ్రీనివాసకోనేటిరావుగారు; సోదరీసందేశము—శ్రీశేషాద్రిరమణకవులు; కర్ణాటకము—నేలూరి రామమూర్తి గారు; ఇల్లాలి వేడుకోలు—మంగిపూడి వేంకటశర్మ గారు; వెలనాటి చోడనంశాస్థి - కేమూరబాహుదరిత్రము—మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ గారు; స్వర్భంగము—మొసలికంటి హనుమంతరావు గారు; భారతీయమహిళామండలి; కలగూరగంప:—భారతదేశజనసంఖ్య-ఆహారోదత్తహాస్యములు; ప్రాచీనమహాంశులవిశ్రావలు, చిత్రము క-డిడో అను కార్తెడియను దేశపు మహారాణి; అమృతసరమునందలి బంగారుడి; చునువు రాని వారు; గార్వస్థ్యాస్త్రము—ప్రీతినిన్న; ఆజంతాచిత్రములు; భిన్నభిన్న దేశముల బుడ విగ్రహములు; కృష్ణుడికి మీసాలున్నవాటి; చాచరీలాలనము—కృతికర్త; కాశీలోని గూలయములు, ఘాటులు; వృక్షములు హెచ్చుకొలది వస్తము హెచ్చుగ వర్షించును; ఎవరు వ్రాహ్మణున?; విషాదగీతి—‘అమల’ గ్రంథకర్త; విమర్శనలు-; పోదు-పోదు-పోదు—హరి వెంకటేశ్వర్లుగారు; తుఖారాంసాధు—జ. జాషున గారు; సాభిప్రాయవిశేషములు.

## చిత్రములు

త్రివర్ణ చిత్రములు:—భిక్ష; దమయంతి.

సాధారణచిత్రములు:—రాజప్రతినిధి ఇర్విక్రాభుదంపతులు; చెన్నపురమందలి నీలుశిలావిగ్రహము, దానిపీఠము; ప్రాచీనమహారాణుల చిత్రములు—చిత్రము ౪; కుతుబుమినారు; నాట్యకళాప్రపంచము; యశోదాకృష్ణులు; ఇతరచిత్రములును.

ప్రస్తుతము పోస్టలు రూల్స్‘వ’ ప్రకారము రూ. 0-కి-0 లు రిజిస్టరు పోస్టుఖర్చు లధిక మగుచున్నవి. మీరే ముందుగ సొమ్ము మణియార్జరు పంపిన ఈ ఖర్చులు తగ్గును. పి. పి. లు పంపినచో సొమ్ము ఆలస్యముగ చేరుటయు, పత్రిక సంపుట ఆలస్యమగుటయు సంభవించును.

## భారతి ప్రకటన రుసుము

6 మాసములకు పైన కంట్రాక్టువుచ్చుకొనిన	1 పుటకు రూ. 20	1 నెలకుమాత్రము	1 పుటకు రూ. 30
డిజిన్	డిజిన్	డిజిన్	1/2 పుటకు ,, 15
డిజిన్	డిజిన్	డిజిన్	1/4 పుటకు ,, 8
డిజిన్	డిజిన్		
డిజిన్	డిజిన్		
డిజిన్	డిజిన్		
డిజిన్	డిజిన్		
డిజిన్	డిజిన్		
డిజిన్	డిజిన్		

రీడింగు మాటరుమధ్య 100-కి 25 చొప్పున అధికముగా చార్జి చేయబడును. వివరములకు ఈ దిగువ విలీనమునకు వ్రాయుడు—

మేనేజరు, “భారతి”, తపాలపెట్టె నెంబరు 212, మద్రాసు.



# ప్రెస్ ఫోటో బ్యూరో దళవార్షికోత్సవము

సంస్థాపకుని చిత్రపటం బహిష్కరణ

శ్రీ వ. యస్. రావుగారి కృషి ప్రశంసించబడుట

అధ్యక్షులు రావుగారు తమసంస్థ ద్వారా గావించుచున్న పనిని సంతోషిస్తుంటుంది. కొలంబై గారు వందనము లర్పించుటతో సభ ముగింపబడినది.

సభకు దండించిన ప్రముఖులందు శ్రీయుతులం సామి పెంకటాచలంకెట్టి, డి.బి. ఓ. కణి కావలంకెట్టి, రామకేశయ్యర్, సర్ యమ్.సి.టి. ముత్తయ్యకెట్టి, యస్. భవానందంపిళ్ళె, డా|| సి. నరేశమునలియార్, ముఖ్యమంత్రిగారు, డి. కొలంబై, జి.వి. నరేశము, రామానుజఅయ్యంగారు, యల్. అయ్యయ్య, శ్రీమతి రత్తిశి, లక్ష్మీపతి, శ్రీ. హన్మన్, ఆంజిలో సతిగారలు ముఖ్యులు పాల్గొనుచుండిరి.

చెన్నపురి ప్రెస్ ఫోటో బ్యూరో దళవార్షికోత్సవము నిర్వహించుటకు ఎన్నుకొనబడిన అధ్యక్షులైన భవనందు కడుంగుడు ముదాహనుగ జరుపబడినది. ప్రత్యేకం దర్శనము బ్యూరో సంస్థాపకులగు శ్రీ. హన్మన్ రావుగారి చిత్రపటము గూడ బహిష్కరణ గావించబడినది.

పట్టణముందలి ప్రధాన పాఠశాలల నేతలు వివిధపక్షములకు చెందినవారైనను పత్రికాధిపులు భవనంకరించిరి. భవన మంతయు కన్నులపండువగుటకు సమర్థులు అలంకరింపబడినది. విదేశీయవాద్య నివాదములు వీరులకు విందొసగెను. హరిసన్ వారి అల్పాచారములు అతిసుల జీవ్యులను సంతృప్తి పరచెను.

అల్పాచారానంతరము తృతీయామాత్యుడు డి.బి. ఆర్. గృహ్యము ముదలియారగారి అధ్యక్షతనైంది అతిథులెల్లరును సభగావించిరి.

బ్యూరో సంస్థాపకులగు శ్రీ వ. యస్. రావుగారు నివేదనచదువుచు ప్రెస్ ఫోటో బ్యూరోయొక్క చరిత్రను

సంగ్రహముగ వివరించిరి. ఈసంస్థ 1917 సం|| ఏప్రిల్ మాసమున గ్రామము సమయమును స్థాపించుట నాటకముగా ఆరంభము లగు కష్టపరంపరల నెదుర్కొని పదిసంవత్సరములు నిండినది ప్రభుత్వోద్యోగలయొక్కయు, ప్రభుత్వములయొక్కయు పత్రికాధిపుల సెక్కులందఱు సాదర ప్రోత్సాహప్రార్థనలను బాత్తమై క్రమ క్రమాభివృద్ధిచేసి నేటికి దళవార్షికోత్సవమును జరుపుచున్నది నిర్వహించుచున్నది. భారతవత్స మందలి ప్రేమి గవర్నరు సార్వభౌమ ముఖ్యమంత్రిగారు, పెంట్టంకు ప్రభుగారు, విద్యుత్తు ప్రభులందును, గోమెన ప్రభుగారును ఈసంస్థాపనా నిర్వహణలకు దోహదమొసంగి వీరికృషిని గాంచి సంతృప్తి ప్రకటించియుండిరి. గవర్నరుగారు ఇచ్చిన ప్రభుత్వ గౌరవము ప్రెస్ ఫోటో బ్యూరో వారి చిత్రపటములను మెచ్చి వారి నభినందించిరి.

1924 సం||లో దక్షిణదేశమును వరదలవలన నంతెనలు తెగిపోయి, రైలుమార్గములు విచ్ఛిన్నమై గ్రామములు జలమయమై ప్రజలపాపములు, ఆహారసామగ్రిలు లేక అల్లాడుతల బ్యూరో ప్రతినిధులు సెక్కులవలన సహించి వివాదజనకమును ప్రజల నిరాధార, నిస్సహాయస్థితిని చిత్రపటముల ద్వారా దేశదేశముల కెరిగించి సంప్రదించుచు నేవయినదియుండిరి.

అన్నిటికంటెను ప్రధానముగ గాంధీమహాత్ముడు తన దక్షిణదేశ సంచారమును తీసుబడిన ఛాయాచిత్రములను స్వీకరించుచు "బ్యూరో వారి కృషి ఆమెకిను పథతనిబోలి, నవీనమైయుండె"నని ప్రశంసించిరి. అంత్యమున పాటలయొక్కయు పత్రికాధిపుల యొక్కయు అవరణ ప్రోత్సాహాలను గోరిరి.

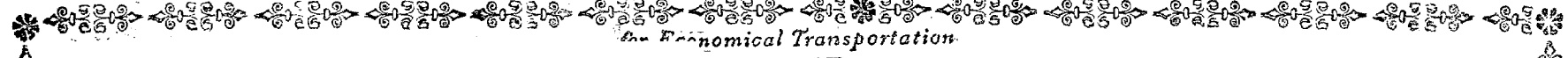
ఆంధ్రపత్రికాసంపాదకులు శ్రీ నల్లా శేషగిరిరావు వంతులగారు సభకు రాజాలసంకలన విచారించుచు అంపిశ నీ దినవివరించిన లేఖ సభలో జరుపబడినది. "దళవత్సములు జయప్రదములు జీవయాత్రగడపి పరువోకందన సంవత్సరమున ప్రవేశించు తేదీ మిసంస్థకు సాయభోగదనముల స్వీకరింపుచు. మదరాసునందు మాత్రమేగాక అఖిల భారతవత్స మందంతటను గూడ మీ యీ సంప్రదించుచు కృషిని గావించుచున్నది నాతలంపు. ఎట్టి సమాచారములైనను మిసంస్థాపక ద్వారా వెనువెంటనే ప్రకటించిరి.

టానే ప్రకటించెదరు. మిసంస్థాపక చిన్నపురి వారాపత్రికలను విశుల ఆకర్ష నీయముగను, రమణీయముగ నొనర్చినది. బొంబయి పత్రికలందును గూడ ప్రెస్ ఫోటో బ్యూరో వారి ఫోటోలకు ప్రధానస్థాన మొసంగబడుచున్నది. ఇతరల ఆ గౌరవముగములకై పాటుబడితే సర్వవిధములను వార్తలను చెప్పుచు, మీ చిత్రపటములు ఎల్లరను అన్నివిధముల సంతృప్తిపరుపబడియున్నవి. ప్రముఖుల రాక మీ చిత్రపటముల ద్వారా వెంటచెట్టనే ప్రకటించబడుచున్నది. పట్టణముందు సంభవించుచుండు అసంఖ్యాకములగు సమయములు భయంకరస్వరూపమున సత్వముగ ప్రదర్శింపబడుచున్నవి. మిసంస్థాపక ప్రజల కష్టాధిగతముగనున్నది. చిత్రపటములు విశేషమై వైపునమును చాటుచున్నవి. చెన్నపురి మిసంస్థాపక గణితములందుల కెంతయునంతరింపబడియున్నది. మిసంస్థాపక కాలము కష్టమునున్నదిగానూ!

చెన్నపురి కాంగ్రెసు సమావేశమగుచున్నది. ఆసమయమున ప్రతివాడును మిసంస్థాపక నిరీక్షించుచున్నాడు.

శ్రీమత్. యస్. శ్రీనివాసయ్యగారు సభకు రాజాలమిదే "దేయిలీ ఎక్స్ ప్రెస్" పత్రికా సంపాదకులు శ్రీ రామకేశయ్యగారు బ్యూరో సంస్థాపకులగు రావుగారి చిత్రపటమును బహిష్కరణ మొనరించుచు రావుగారు పత్రికావిలేరు రియై కాలముగడుపుచుండు దినములందు నేకు ప్రెస్ ఫోటో బ్యూరో సంపాదకులై యుండునంతరంగము తా మెరింగియున్నామనియు, తరుణమును గాంచి వారు చిత్రపట ప్రకటనసంస్థను స్థాపించి కార్యదీక్షతో పనిచేసి, పత్రికలను అభివృద్ధిములను గుర్రెంగి ఈ కళ నభివృద్ధికి జెచ్చిరి పత్రిక మున్ముందింకను ఇతర పత్రికాధిపతులగు గాతరుని నీవించి చిత్రపటమును బహిష్కరణ మొనరించిరి.

రా|| బి|| డాక్టరు సి. నరేశముదలియారగారు మాట్లాడుచు రావుగారిని 15 సం||ల నుంచి తా మెరుంగుడుమనియు, వారు పాండిచ్చేరియందలి గౌరవనీయులగు కుటుంబమునకు లెం దినవారనియు, వారి నిరంతర కార్యదీక్ష అపరిమితమైనదనియు, అనంతరలోత్సాహము, సచ్చిలములలర అగ్రస్థానమునకు రాగలిగిరి పత్రిక సంస్థ మున్ముందు అభివృద్ధిచేందున ట్లాండ్రిరి. ఆ సోసియేటెడ్ ప్రెస్ (చెన్నపురికాపు) సంపాదకులగు శ్రీ మంజేశ్వరశర్మగారు పత్రికారచన, చిత్రపట ప్రకటనాకళలను గుర్చి భావపూరితమున ప్రసంగముగావించి రావుగారి కృషిని ప్రశంసించిరి.



## ప్రతి ఘటించగల విలువగలది.

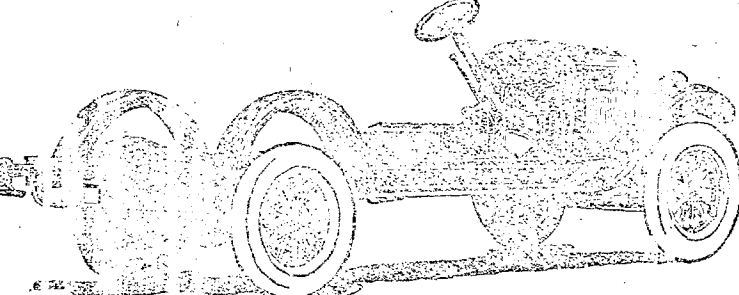
చివర్ లెట్ బకటన్ను త్రక్కు. చాలాకాలమువరకు చక్కగా పనిచేయుటకును, వ్యయమును తగ్గించుటకును, కొద్ది డిప్లీషియేషన్ పొందునట్టిదని లోకమునందటను ఖ్యాతిగాంచినది. తక్కువ వెలుగలది. గత 12 సంవత్సరములనుంచి చివర్ లెట్ మోటారుచేసెసారి చే అత్యంత పరిశ్రమచే యంత ఆనందమునకు ఖ్యాతిని నపించుటకు

కారణభూతిమై యున్నది. జనరల్ మోటార్ల కార్పొరేషన్ లో మొదలైన చివర్ లెట్ మోటారు చేసినవారు యుంజనీరింగునందును, నూతన పరిశోధనలను విమర్శించుటయందును, అమిత పరిశ్రమచేసి యంతవిలువగల కారును ఆశ్చర్యము పొందునట్లు అతిస్వల్పపునరకు తయారుచేసియుచ్చుటచాలా ప్రశంసనీయమైన సంగతి

### చివర్ లెట్ నందు మాత్రమే కనబడునట్టి కొన్ని గొప్ప విశేషము లెవ్వియన :

- వాల్యుమ్-యిక్-పాక్ మోటారు, తనకు సమానమైన సైజునందు గ్యాలుకు ఎక్కువ శక్తియును, ఎక్కువ శక్తిని పొందియున్నది.
- లూబ్రికేషన్ పంపులందు స్పాష్ పద్ధతిచే, సరిశేధుబడినది.
- చల్లదనము కలిగించుటకు, నీటిసంపున, మరియొక పెద్దరేడియేటరు ఏర్పాటు గావించబడినది.
- గ్యూర్ డిప్లీష-కి స్పీడ్ శక్తియుగలది. దిగ్గుళ్లచే బిచ్చివచ్చిజేయబడిన నూతన మాడరిగలది.

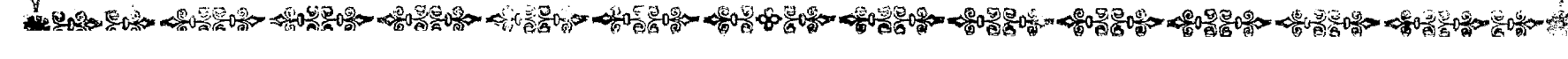
- సరిగా నడుపుటకు గట్టిగా ఏర్పరుపబడిన స్టీరింగు అన్నివైపులకు త్రిప్పుటకు ఏర్పాటుకాబడినది.
- కొత్తపెద్ద బ్రేకులు. 12 3/8 డ్రమ్ నందు ఆమర్చబడియున్నవి. వెనుకటి చక్రము. ప్రైవర్ లెట్ బెవెర్ గియర్స్ కలది.
- పొడుగైన కోడుగుడ్డు ఆకారమునుబోలిన పుక్కు స్పింగులు.
- పొడుగైన డ్రేము. 177 లోలైన చానల్ గలిగి కాల్షిమైసడిగా ఆమర్చబడినది.
- చాసిన్ నందంటను అలిమైట్ లూబ్రికేషన్ మొదలుగాగలది.



1/2 టన్ను  
ఛా సి నే  
రు. 1,800

1 టన్ను  
ఛా సి నే  
రు. 2,225

మదరాసు సింపున్ అండుకో, లిమిటెడ్. ప్రధాన కార్యాలయం.



# కృష్ణాజిల్లా ఎన్నికలకేసు విచారణ

బందరులో విచారణ జరుగుచుండుట

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి)

బందరు, అక్టోబరు 10:-

మీర్జాపురం జమీందారుగా పేరే చేబడిన ఎన్నికల దావాదారుడు, కె. పి. లక్ష్మారావు గారి దినమున మరికొందరు సాక్షుల వాదనలముల పుచ్చుకొని రావుసాహెబు, కేసింబి హనుమంతరావుపంతులుగారు సాక్షులమొసగుచుండగా, మీర్జాపురం జమీందారుగారి కొంకబడి విందుగురించియు, చల్లపల్లి రాజా, డా. పట్టాభిశేఖర పయ్యపంతులుగార్లకు దావాతో సంబంధముగలదా లేదాయనువిషయమున ప్రశ్నలను గవడినను. మరికొందరు గ్రామకరణములు వాదనలమునగి నపుడు వోటరుల పట్టికను తయారుజేయుటలో జరిగిన అకాస్త్రియచర్యల గురించి మరికొన్ని విషయములు వెల్లడియయ్యెను.

## బి. రామకృష్ణారావుగారు

చింతపల్లి గ్రామకరణమున బి. రామకృష్ణారావుగారి దినమున వాదితరపున సి. వి. రామచారిగారిడిగిన ప్రశ్నల కింకను ప్రత్యుత్తరమొసగుచు ఇట్లు నుడిచిరి. నెం 165 రు వోటరులను జాయింట్టుపట్టాగలదు. దానిలో నల్లరు భాగస్వాములు గలరు. నెం 206 రు వోటరుగూడ జాయింట్టుపట్టాదారే అందుగూడ నల్లరు భాగస్వాములుగలరు. వారందరను వోటరులే. వీరందరు కలసి రు 26-1-4 ల శిస్తుచెల్లిస్తారు. 167, 170, 171, 172, 177, 179, 181, 182, 184, 185, 192, 193, 194, 200, 201, 208, 204, 206, 214, 215, 216, 217, 229, 231, 232, 233, 234, 237, 238, 242, 251, 253, 257, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 279, 280, 281 233, 284, 285, 287, నెంబరుల వోటరులకేర్ల పట్టాలులేవు. 258, 205, 218, 240, 278, 279, వోటరులు తమపేరునున్న పట్టామీద రు 10 ల కంటే తక్కువపన్ను చెల్లిస్తారు. 238, 207, 213, 218, 244 నెంబరుల వోటరులు జాయింట్టు పట్టాదారులని సాక్షి నుడివెను.

మరియొక ప్రశ్నకు సాక్షి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు తమ గ్రామమున క్రైస్తవులుగలరని నుడిచిరి.

సిమ్మిట ప్రతివాదితరపున పి. చక్రధరరావునాయుడు గారు సాక్షిని అడ్డుపాట్లువేసిరి. సాక్షి చీఫ్ ఎగ్జామినేషను నందు పట్టాలులేవని నుడిచిన వోటరులకందరకును, తమ హక్కుభక్తులలో కొంతభూమి గలదనియు వారాభూమిపై శిస్తులు ప్రత్యేకముగ చెల్లించునూరనియు నుడివెను. జాయింట్టు పట్టాదారులని నుడిచిన వోటరులు, భూములుపంచుకొని ప్రత్యేకముగా అనుభవించుచు శిస్తుచెల్లించుకొనుచున్నారనియు నుడిచిరి. వీరందరును రు 10 ల కంటే తక్కువపన్ను చెల్లించు భూమి గలవారే.

ప్ర:- మీరు దావాదారులను శిస్తు మొత్తములలో, నెమ్మల చేర్చలేదుగాదా?

సా:- లేదు.

మరికొన్ని ప్రశ్నలకు సాక్షి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు తమ గ్రామములలో, పట్టాలు ముచ్చిలికాలు మార్పుకొను అలవాటులేదని నుడిచిరి.

ప్ర:- మీరింతవరకు పట్టాలు కలవు లేవు అని చెప్పుచున్నారే. పట్టాలనగా మీ ఆర్థమేమి?

సా:- పూర్వము లెక్కల పుస్తకములందు ఒక్కొక్కరైతు భూముల వివరమును తెలుపుటకు ప్రత్యేకింపబడిన పేజీ నెంబరు అని నా అభిప్రాయము.

ప్ర:- ఆ నెంబరులు, ఎప్పుడో చాలకాలముక్రింద ఇచ్చారు. వానినే ఇంకా సాగించుచున్నారు.

సా:- అవును.

ప్ర:- ప్రస్తుతము అనుభవములోనున్న హక్కు భక్తులకును, లెక్కదాఖలాపట్టాలకును చాలా తేడావుంటుంది?

సా:- అవును.

ప్ర:- గతకాసనసభఎన్నికలలో మీ ప్రాంతపు గ్రామముల ప్రజలందరను, మీర్జాపురం జమీందారుగారిపై చాల అభిమానముతో చాలా ఉత్సాహంగా పనిచేశారా?

సా:- అవును.

ఇంతటితో సాక్షి క్రాసుపరీక్ష ముగిసెను. కోర్టునా రెంటిట ఛాలాఫోరములను లేచిరి.

# భూహారానంతరము

భూహారానంతరము కోర్టువారు తిరిగి సమావేశమైనపుడు సి. వి. రామచారిగారు, సాక్షినితిరిగి ప్రశ్నించగా, లోపాయికారీపట్టాలనుగురించి లెక్కదాఖలా ఏమియు గనుపింపదు అని ప్రత్యుత్తరమొసగిరి.

ప్ర:- మీరొక్కొక్క "పోతేలెక్కులు" అని వ్రాస్తారా ప్రతిసంవత్సరం?

సా:- "పోతే" లెక్కులనగా?

సి.వి.రా:- పట్టాదార్ల మరణముల లెక్కలు అని అర్థము.

సా:- ఇప్పుడు వ్రాయుటలేదు.

ప్ర:- భుక్తదార్ల పేర్లు లెక్కలలో ఎప్పుడు వ్రాసుకంటారు?

సా:- ఎప్పుడు లెక్కలలో వ్రాసుకోము.

ప్ర:- ఈ వత్సరం పట్టాదారు చచ్చిపోతే, అతని వారసులే లెక్కలలో చేర్చడము మీ విధిగాదా?

చక్రధరరావుగారి ప్రశ్న నాడేపించిరి. అందుపై రామచారిగారి ప్రశ్ననే మరియొకమాదిరిగ అడుగగా అదివరకు, చచ్చిపోయిన పట్టాదార్ల పేరులను తొలగించి, వారి వారసులపేర్లు చేర్చు విషయమున ఎట్లాచేస్తున్నారో తనకు తెలియదని సాక్షి ప్రత్యుత్తర మొసగెను.

సా:- మీరు ఉద్యోగమునకువచ్చిన నాల్గేండ్లలో చాలమంది పట్టాదారులు మరణించిరి. ఇంకను వారికేర్లనే లెక్కలలోనుండుటకు కారణమేమి?

సా:- వారి పట్టాలక్రింద కొంతభాగము నిలచియున్నది. అందుచే వారికేర్లను మార్చలేదు.

ప్ర:- ఎన్నికలలో మీ ప్రాంతములక్షణము మీర్జాపురం జమీందారుగారి కొరకు చాలా ఉత్సాహముగా పనిచేసారంటికి ఏ-ధముగా పనిచేసారు?

సా:- వోట్లకు రాజాగారికివ్వలసినదని ప్రజలను ప్రోత్సహించి పనిచేసిరి.

ప్ర:- వోటరుల లిస్టులో, చాలమందిని చేర్చుటకొరకుగూడ పనిచేశారా?

చక్రధరరావుగారి ప్రశ్న నాడేపించగా న్యాయాధికారి ఆ ప్రశ్న నడుగనీయలేదు.

రా. సా. సెషివి హనుమంతరావు పంతులుగారు రా. సా. సెషివి హనుమంతరావు పంతులుగారు తరువాత వాదనలముసగుచు తాను 21 వత్సరములు కృష్ణాజిల్లా పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరుగా పనిచేసియుంటిని నుడిచిరి.

ప్ర:- క్రిందటి వత్సరము జిల్లాబోర్డు ఆస్తిపైంటు ఇంజనీరు డి. సూర్యనారాయణరావుగారు మీర్జాపురం జమీందారుగారికి విందుచేయుటకు గురించియు, అభినందనపత్రమును గురించియు మీతో నేమైన ప్రసంగించిరా?

సా:- నేను సూర్యనారాయణరావుగారి ఇంటికి వెళ్లి నపు డీమందరుమై మాటలుజరిగెను. ఎ.రో.ఒకరు. రాజాగారికి విందుచేయ నెంచెననియు, ఆసమయమున అభినందనపత్రము గూడ సమర్పింపబడుననియు అతడు నాతోచెప్పి అందు నన్నుగూడ చేరవలెనని అడిగెను.

ప్ర:- మీ రేమిచెప్పితిరి?

సా:- అభినందనపత్రములంటే సామాన్యముగా నా కిష్టముండదు. అందుచే నేను చేరనని ప్రత్యుత్తర మొసగితిని.

ప్ర:- విందుజరిగెనా?

సా:- జరిగెను.

సా:- మీరుగూడ హాజరై పాల్గొనిరా?

సా:- నన్నుగూడ ఆహ్వానించిరి. అందుచే నేనుగూడ వెళ్లి పాల్గొంటిని.

ప్ర:- అభినందనపత్రము సమర్పింపబడెనా?

సా:- సమర్పింపబడెను.

ప్ర:- అనియు, అభినందనపత్రసమర్పణము ఎందుకు ఏర్పరపబడెనో చెప్పగలరా?

చక్రధరరావుగారి ప్రశ్న నాడేపించగా, న్యాయమూర్తి సదరు ప్రశ్నను నిరాకరించిరి.

చల్లపల్లి రాజాగారికి సంబంధముగలదా?

సిమ్మిట చక్రధరరావుగారు ప్రతివాదితరపున సాక్షిని ప్రశ్నించిరి.

ప్ర:- ముచ్చిలిపట్టులలో, స్వరాజ్యపక్షముని, జట్టిను పక్షముని లెండుపక్షము లున్నవనియు, ఆ రెండుపక్షములకు ప్రజలమధున స్వర్గలదని మీకు తెలియునా?

సా:- రెండుపక్షములున్నవని తెలియును. కాని వారి

మధ్యప్రజలమధున స్వర్గలదో లేదో నాకు తెలియదు. నేరీ రాజా కీ ములందు పాల్గొనను.

ప్ర:- ఈ వాదన వత్సరము చల్లపల్లి రాజాగారు ధనసహాయ మొనర్చుచున్నారను కవయము మీకు తెలియునా?

సా:- స్వరాజ్యపక్షమువారికి జట్టినుపక్షమువారికి పోటీవచ్చెననియు అందుచే ఈ దావాలు చేబడెననియు ప్రతివాదుల ఉత్తరవాదము నేరీ. తరకు తలంచుచుంటిని. పిటిషనున కొనగబడిన ఆనందనందుగూడ అటులనే చూచింపబడెను. చల్లపల్లి రాజాగారివిషయమును తెలుపుటకు సుబబుధ మేమి?

చక్రధరరావుగారు:- ఎన్నికలలో మీర్జాపురం రాజాగారు, చల్లపల్లి రాజాగారికి ప్రతిపక్షముగా పనిచేసెననియు అందుచే చల్లపల్లి రాజాగారు పగదీర్చుకొనుట కీ దావాను నడపుచుండెననియు గూడ నేను ఋజువు చేయుచుంటిని.

సా:- చల్లపల్లి రాజాగారి కీకేసుకు ధనమొసగుదున్నది లేనిది నాకు తెలియదు.

ప్ర:- డాక్టరు పట్టాభి శీతారామయ్యగారిని మీ రెరుగుదురా?

సా:- ఎరుగుదును.

ప్ర:- జిల్లాబోర్డు నామినేషనులలో వారేమైనా పాల్గొనిరేమా మీకు తెలియునా?

సి. వి. రామచారిగారి ప్రశ్నను ఆడేపించుచు, దావా విషయమునకు తరువాత జరిగిన విషయములను, దావాతో ముడిపెట్టుట అకాస్త్రియమని నుడిచిరి.

చ. రావుగారు:- ఈ దావా దెచ్చినవారి యుద్దేశముల రూపుచేయుట కీ ప్రశ్న నడుగుచున్నాను. మీర్జాపురం జమీందారుగారి నేపిధముగ నైనను, జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షపదవినుండి తొలగించుట కాదావా చేబడెనని మావాదము.

సా:- అయితే నామినేషనుల చేయుటకుగాని, తన ఇష్టమువచ్చినవారిని మంత్రులతోను, కలెక్టరుతోను నామినేటు చేయుచుటకు తగిన పరిపరిచి, అధికారము వారికిగలదని మీ రాకోపించుచున్నారన్నమాట.

చ. రావుగారు:- ఈ రోజులలో అట్లు చెప్పుట కష్టము.

ప్ర:- గత జిల్లాబోర్డు నామినేషనులలో పట్టాభి శీతారామయ్యగారు ఏమైన పాల్గొనిరేమా మీకు తెలియునా?

సా:- నాకు స్వయంగా తెలియదు.

ప్ర:- పట్టాభి శీతారామయ్యగారు ఈ ప్రాంతమున స్వరాజ్యపక్ష నాయకులు గదా?

సా:- కాదు. వారు నో చేంజి నాకొకొ-ఆపరేటరులలోనివారు. వారు కాంగ్రెసువారు లగుటచే స్వరాజ్యపక్షము వారిని బలపరుపవచ్చునని నా యభిప్రాయము.

రామచారిగారు సాక్షిని పునర్విచారణ గావించిరి. ప్ర:- పట్టాభి శీతారామయ్యగారు గత కాసనసభ ఎన్నికలలో ఏమైన పాల్గొనిరా?

సా:- నాకు తెలియదు.

సా:- అయితే, వారు స్వరాజ్యపక్షమువారి విధానమును బలపరుచుచుండు రనియు మీయర్థము? లేక ఎన్నికలలో తోడ్పడెననియు?

సా:- ఎన్నికలలో తోడ్పడెనని నా యర్థము గాదు. స్వరాజ్యపక్షమువారి విధానమునందురు తోడ్పడునని నాయభిప్రాయము. అంతటితో సెషివి హనుమంతరావుపంతులుగారి సాక్షువిచారణ ముగిసెను.

## మరియొక గ్రామకరణము

నూరేపల్లి గ్రామకరణ ముగు లక్ష్మీనరసింహారావుగారు వాదనలముసగుచు, తాను, తన గ్రామం లెక్కలపుస్తకములను తీసికొని రావలెననియు, ప్రభుత్వమువారి సెటిల్మెంటు ఆడట గలు లెక్కలను మాత్రము దెచ్చితినియు నుడిచిరి. గతకాసన సభ ఎన్నికల సందర్భమున, వోటరుల జాబితాను తానే తయారుచేసెను. మొదటివోటరులలిస్టు ప్రకటింపబడినవిషయ కొందరు రైతులు తమపేర్లనుగూడ వోటరులపట్టికలో చేర్చవలసినదని కోరుచు దరఖాస్తుపెట్టిరి. ఇట్టివరఖాస్తులసంఖ్య మూడు 88 ఉండును. అవిధముగా వోటరుల జాబితాలో చేర్చబడినవారిలో నెం 609 611 627 629 580 585 593 618 629 597 599 602 614 603 626 611 595 615 623 618 ల వోటరులు జాయింట్టుపట్టాదారు లని తెలిసిరి.

క్రాసుపరీక్షయందు చక్రధరరావుగారి డిగిన ప్రశ్నలకు సాక్షి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు తాను వోటరుల జాబితాలో చేర్చిన వారందరును స్వంతభూములుగలగి రు 10 ల కంటే ఎక్కువ

కు చెల్లించువారేనని నుడిచెను. పట్టాదారు మరణించినపిదప గాని విభజించుకొనబడిన తరువాతగాని, విక్రయింపబడిన తరువాతగాని కొంతకాలమువరకు పట్టాలు మార్చబడవు. అందుచే భూమిల హక్కుభక్తులను తేవకు తెలిసినవిషయములబట్టియు స్వాధీనమునుబట్టియు చెప్పవలసి యుండును.

(ప్ర:-మీ గ్రామములో "అంబరపు" పద్ధతిని శిక్ష చెల్లించుట గలదా?

సా:-కలదు.

తాను మొదట వివరించిన జాయింట్ పట్టాదారులందరు తమభూమిల పంపుకొని ప్రత్యేకముగ ఆనుభవించుచు, శిక్షలు చెల్లించుకొనుచున్నవారే తనప్రాంతముగ్రామములప్రజలు మీ ర్వాపురం జమీందారుగారంటే ఇష్టమో కష్టమో నాకు తెలియదు.

పునర్విచారణయందు సాక్షి రామాచారిగారి ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు మీ ర్వాపురం జమీందారుగారికి తమగ్రామమున సగముభాగము గలదని నుడిచిరి.

అంతటితో నేటికి విచారణ ముగిసెను.

## చెన్నపురి బజారు ధరలు

1927-వసం|| అక్టోబరు నెల 11 తేది మంగళవారము

### 1. ధాన్యములు.

దనియాలు కా 1-1	ర 122 మొదలు	126 వరకు
బియ్యముబస్తాలు		
మనుమ లెనాలిది ,, వ 42 కలసి ర 14 0 0		15 0 0
నెల్లూరిది ,, డిల్టో	15 8 0	16 0 0
శిల్లి ,, డిల్టో	16 4 0	17 0 0
రాగులు ర. 164 బస్తా 1-1	11 8 0	12 0 0
శవ్వలు ,,	22 0 0	25 0 0

### 2. ధాన్యమువస్త్రములు.

కందులు బస్తా 1-1 ర 205	16 0 0	17 0 0
నెనగలు ,, డిల్టో	18 12 0	14 4 0
శెనలు ,, డిల్టో	16 0 0	17 8 0
విశుములు ,, డిల్టో	17 0 0	19 0 0
ఉకలు ,, ర 195	15 0 0	15 8 0

### 3. నూనెవస్త్రములు.

శవ్వలనూనె కా 1-1	150 0 0	152 0 0
నెయ్యి మ 1-1	14 0 0	24 0 0
కొండాపురంకేర నెనగకత్తికా 1-1	52 0 0	54 0 0
ఇతరకత్తికలు ,,	48 0 0	50 0 0
శేదనగనూనెగానక కా 1-1 ర 117 విశుక నూనె	115 0 0	
అనుదము కా 1-1	109 0 0	110 0 0

### 4. చిల్లరవస్త్రములు.

చాయకనుపు కా 1-1	73 0 0	74 0 0
మారకనుపు ,,	44 0 0	43 0 0
జిరకాయలు(గుంటూరుది) కా 1-1	105 0 0	120 0 0
గుంటూరుపాంకట్టు నీలిమరణ మణుగు 1-1	ర 40,48	
కాళవా నీలిపాంకట్టు ,,	50,55	
తెలుగు కా 1-1	ర 40 0 0	60 0 0
అస్కావక్కెర బస్తా 1-1	28 10 0	28 14 0
తిలకండు కా 1-1	21 0 0	49 0 0

### 5. ఇనుము.

శట్టాకం కా 1-1	29 0 0	80 0 0
బడరం ,,	24 0 0	29 0 0
రవ్వండు ,,	24 0 0	82 0 0

### 6. నూలు.

నెం 20 తెన్ని సింహం యాటి	8 0 0	
నెం 8 తెన్ని కట్టారి	5 6 0	
నెం 24 ,, లాటి	6 2 0	
నెం 60 ,, కాళం తెన్ని	10 8 0	
నెం 20 1/2 కాళురణి	7 6 0	
నెం 40 బాన్సురు 10 పా	10 18 0	
నెం 44 పాండో	5 8 0	
నెం 4 తెన్ని మనీడు	4 6 0	

### 7. మాది.

కొండాపట్టు కారణ 1-1	ర 400 0 0	
వల్లూడుమాది ,,	145 0 0	

### 8. లోహములు.

నెండి 100 కులంకు	59 0 0 ర	59 4 0
బంగారు, కులంకు 1-1	21 0 0	21 2 0
గవరము 1-1		18 7 0
ఇత్తడి కా 1-1	284 0 0	288 0 0
కాకి కా 1-1	247 0 0	250 0 0

## గొంతునొప్పి సూక్ష్మముగా

అంతరించినప్పటికి, వెంటనే పెప్సోను నేమిదుము !

తక్షణమే గొంతుయొక్క బాధాతిశయించి, లారెజిటిస్, మొదలగు ఆపాయకరమైన వ్యాధులలోని కఠినస్థితిపొందకమును శ్రీ పెప్సో చికిత్సయొనర్చును.

పెప్సో, సునవైద్యసంబంధమైన వాయువులచేరి గుండె మిక్కిలి అందమైన బిల్లులు పురుగులను నాశనమొనర్చును. గొంతునొప్పిలోను, క్యాసనాశమునందును గల క్రిమిలను వెంటనే నాశనమొనర్చును. బాధను, వాపును మొదలగువన్నిటిని పారద్రోలి క్యాసకోశమున దన్ని భాగములను శుభ్రపఱచును.



నెల 1-కి రు 1-0-0. వందు దుకాణాదారులందరివద్ద దొలకును

# పెప్సో: పెప్సో

PEPS PEPS

అంటువ్యాధి సంబంధమైన పురుగుల నిర్మూలించి అదృశ్యమైన బిల్లులు.

## కాకినాడలో రజస్వలావివాహము

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాకినాడ, అక్టోబరు 8:- స్వస్తిశ్రీ ప్రభవనామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ మాస ౧౧ శుక్రవారమున (7-10-27) సాయం కాలము 6 గంటలకు కడపా సత్యవీరభద్రరావుల వివాహము హోదానము కాకినాడ బ్రహ్మపాసనా మందిరమున సామ్య దృగవత్సాన్నిధ్యమున అత్యుత్సాహముతో మిక్కిలి జనుప్రదముగా జరుపబడెను. ఈమందిరమున నిడియే ప్రథమవివాహము. వరియును రజస్వలావివాహము సామాన్యముగ నిక్కాలనున కోడలబట్టి ఒకయబ్బరము. ఈవిషయమునందు వరుడు చి. గరిమెళ్ళ సత్యవీరభద్రరావుగారును (గండ్లజేరు) కన్యాప్రదాత శ్రీ జయంతి వెంకటనారాయణగారును (బరంపురం) బ్రహ్మపాసనాగోష్ఠులు. వరునికెండ్లి బ్రహ్మశ్రీ నూరయ్యగారును ఆయన ధర్మపత్నియు సామాన్య ఛాందసవర్ణములోని వారు. ఉభయపక్షములను ఏకకాళియులు. ఉభయ పక్షములను సంతృప్త ప్రాయముగలది. వరుడు ముప్పది సంవత్సరములకలదు. ఆనుకూలదాంపత్యముని యెల్లరు కొనియాడిరి. ఈశుభమును జరిపించుటకు శ్రీ గరిమెళ్ళ నూరయ్య, బుజును సాంబశురై, జయంతి వెంకటనారాయణ, వేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్యగార్లు ఆహ్వానములనుపరిరి. ఈశుభము త్రిదివసుభము. శ్రీ వేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్యగారియంటు వేడుకలు, విందులు, గానములు, విడుదులును జరిగెను.

శుభసమయమునకు (బ్రహ్మపాసనామందిరము జవాకీర్ణమయ్యుండెను. పట్టాప్రముఖు లనేకులు విచ్చేసిరి. మిమరీలు, శ్రీస్త్రవులు, హిందువులు, అన్ని మతములవారూ ఉండిరి. గంజాం, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి, కృష్ణాజిల్లావారును కొందరువచ్చిరి. సుముచాలమి, మందిర ప్రాకారముధ్యున నిలువ వలసిన వాక్కిరైరి. గృహములై శ్రీల నేకులు తమబిడ్డలతో ఉన్నతవేదికపై నాసీనులైరి. దాక్కురు వేమూరి రామకృష్ణరావు, ప్రొ|| పెద్దాడ రామస్వామి, దివాన్ బహద్దరు దుర్గేటి శేషగిరిరావు, నాశం రామలింగయ్య, మిసెన్ పెక్లార్, మిసెన్ పిల్ వెల్, రామోదర కృష్ణమూర్తి, దుగ్గిరాల మూర్త్యుప్రకాశరావు, దాక్కురు పాలకోడెటి గురుమూర్తిగార్లు సభయందుగారు. ఉభయపక్షముల వారితిల్లిదండ్రులును బంధువర్ణమును గూర్చుండిరి. ఉభయపక్షము ధన్య శ్రీ పాలావర్ణుల లక్ష్మీనారాయణగారు పురోహితులుగా నుండిరి. అందరూ శుభ శుభ్రవస్త్రధారణలై పవిత్రవృద్యములతోనుండిరి. మాతృభోషయను వాంఛమున బ్రహ్మపాసనము గావింపుచు వివాహము మిగల భక్తియుక్తముగా శ్రీ లక్ష్మీనారాయణగారు జరిపిరి. శ్రీ కృష్ణకామ్రాగరు మున్నగు ప్రముఖులు సమాధానితమున భక్త్యానుభ్రమును వెదజల్లుచు కీర్తనముల గావించిరి. ఉభయపక్షములను ప్రతిజ్ఞల గావించిరి. శ్రీ సత్యవీరభద్రరావుగారు తానుబ్రహ్మసత్యవ్రతమును త్రికరణకుడిగా బూసబయ్యి, 1921 వ సంవత్సరమునండి తాను కాంగ్రెసు ప్రచారకుడుగా నుండినది మొదలు గాంధీయహక్కుని ఉన్నతాచారముల వలన ను యితర బ్రాహ్మపాసనల బోధనలనను గృహము అయినగాని జీవితము పరిపూర్ణత నొందలేదను వాక్యమునందున్న కుమగలవారై మనఃపూర్వకముగా యిప్పుడీపరిణయనాడ నంగీకరించితిని యు, తాను తన పృథ్వీకృత్యునియందు ఎట్టి భక్తి తాత్పర్యము లతోనుండునో అట్లే యీపూర్వదయేక్యరిని చేపట్టి ధర్మమును నెరవేరుననియుచేసిరి. ఉభయపక్షముల హిందూలకంఠముల కర్నూ

రహారముల వైదులతో వివాహము సంపూర్ణతజెందెను.

శ్రీ వెంకటనారాయణగారు తమ కీపుత్రికను లంభింపజేసి బ్రాహ్మణుడు నాచరణలో పెట్టెంపజేసినందులకు పరమేశ్వరుని బ్రార్థించిరి.

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణగారు గృహస్థధర్మముల నాచరించుటయందలి కష్టములను నుద్వేగింపుచు తమలక్ష్యము పరమ పురుషార్థమునందుటగాని సుఖము, దుఃఖము కాదనియు, కష్ట దుఃఖములవల్ల గాని సుఖముల గాని మోక్షప్రాప్తి కావచ్చుననియు, దేనికైనను సాధనము మానసికపూజనవ్వ వేరులేదనియు, అట్టి మానసికపూజన భక్తితోజేసి యీశంసారమును తరించి పరమేశ్వరసంధాయులు కావలెనని కోరిరి.

శ్రీ గరిమెళ్ళ నూరయ్యగారు కోడలి ఆలంకారము లమిలైతము రూ 1116 బను, పో ఆర్. వెంటటర్నెన్ నాయుడుగారిపేర పెండ్లి కొమార్తెను రెండు కానుకలును కానుకలుగా చదివించబడెను. ఇంకను యితరులు కట్నముల జదివించిరి.

ఈ శుభ మైన పిదప ఉభయపక్షముల యూరేగింపు టుత్సవము జరిగెను. నిన్నరాత్రి శ్రీ పసుమరై కృష్ణమూర్తి కామ్రాగారు (బరంపురం) పాద్యతీపరిణయము అను హరికథను పృథ్వంగము ముగనట్లు చక్కగా విసిరిరి. ఆయన కొమార్తె శ్రీమతి విశ్వనాథయ్యగారు క్రావ్యమైన గాత్రముతో నేటి యుదయమున వీనుల విందొసరించెను. ఆ తొండ్రె ఫిడేలును, పానుగంటి వీరేశలింగంగారు వ్యంగమును, ఇమిలేవక ఆచార్యులుగారు చిరతలును చక్కగ మేళవిందిరి.

నిన్నటి కిర్లంపూడి నూరన్నగారి సన్న్యాసిపాట మహానందము గొల్పెను.

శ్రీ కృష్ణకామ్రాగారి కవిశ్వప్రసంగమును, ఇమిలేవక ఆచార్యులుగారి పాటయు, వీణాచార్య శ్రీసంగమేశ్వర కామ్రాగారి వీణాగానము నేటి మధ్యాహ్నమున కేరటి సాయంకాలమును జరుగును. ఉభయపక్షముల పరమేశ్వరుల ధార్మిక దిందుగాక !

### మూర్ఖ-ప్రాణహాని

కాకినాడులో ఒక వరాయి మూర్ఖుడై 13 ఏండ్లది మూర్ఖజన్మతోనుండి నూతిలో బడి ప్రాణముల గోల్పోయెను.

## ప్రకటన

### శ్రీ ఆంధ్ర జాతీయకళాశాల

శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ విద్యాపరిషత్తు యొక్క. కవుస్థిలు సభవారు 4-9-27 తేదీని చేసిన సమావేశముందు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల కర్మాగారమును పనినీర్వహిని ప్రవేశింపజేసిన మ.రా.రా. గం. కృష్ణమూర్తి నాయుడుగారికి "యంత్రవిద్యా వికారద" యను బిరుదు నొసంగియున్నాడు.

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల } తేదీంబి హాసుమంతురావు }  
బందరు 8-10-27 } కార్యదర్శి, పాలకసంఘము }  
అందు కవుస్థిలు

Printed and Published by K. Nagaswami Rao Editor, Andhranatrika Power Press-5 &amp; 7, Thambra Chetty Street, Madras.